Ἀριθ. 52 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Τιμὴ προηγ. φυλλων λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6. — 26 Δεκεμβρίου 1876

Μετὰ τοῦ παρόντος φυλλαδίου, συμπληρουμένου τοῦ Β' τόμου τῆς Ἑστίας, δίδοται τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς ὁ «Πίναξ τῶν περιεχομένων» ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ καὶ τὸ ἐξώφυλλον.

Ὁ Β' τόμος εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας καὶ πωλεῖται ἀντὶ φρ. 6, δεδεμένος δὲ ἀντὶ φρ. 8.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΩΚ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 801.

Οἱ φόροι.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπέρασεν ὁ δημόσιος εἰσπράκτωρ καὶ, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἐγένετο λόγος περὶ τῶν φόρων. Τὸ Κράτος, αἱ ἐπαρχίαι καὶ οἱ δῆμοι ἔχουν δαπάνας, ὅλος ὁ κόσμος τὸ εἰξεύρει, ἀφοῦ ὅλος ὁ κόσμος συνεισφέρει· πάντοτε ὅμως δὲν συνεισφέρει τις εὐχαρίστως.

Ὁ Γέρω-Πέτρος ἦτον ἐξ ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἐπίπληξις δὲν ἀπηυθύνετο. Ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ φόρος εἶναι ἡ συνεισφορὰ ἑνὸς ἑκάστου εἰς τὰ κοινὰ ἔξοδα διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, διὰ τὰς ὁδοὺς, διὰ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν καὶ διὰ τόσα ἄλλα χρήσιμα πράγματα. Ἔλεγεν:

—Ἐὰν ἡ τάξις καὶ ἡ ἀσφάλεια δὲν ἐπεκράτουν ἐν τῷ τόπῳ, θὰ ἤμην ἀναγκασμένος νὰ ἀγοράσω ὅπλα διὰ νὰ ὑπερασπίζωμαι, θὰ ἔθετον σίδηρα εἰς τὰ παράθυρά μου, καὶ διπλᾶ κλεῖθρα εἰς τὰς θύρας μου, ὅπερ δὲν θὰ ἐμπόδιζε τοὺς κακούργους νὰ καίωσι τὰ ἐπιπλά μου καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν οἰκίαν μου, καὶ νὰ κλέπτωσι τὰ ζῶά μου. Τοῦτο βεβαίως θὰ μ' ἐπροξένει μεγάλην ζημίαν, ὥστε πληρώνων τὸν φόρον διὰ νὰ ἀποφύγω ὅλα τὰ δυστυχήματα ταῦτα, σχετικῶς δὲν πληρώνω τίποτε.

Διδάσκαλος.—Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ πληρώνῃ τις φόρον εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἔλευσιν τῶν ἀσθενειῶν, ὅλοι οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι θὰ ἔσπευδον νὰ φορολογηθῶσι. Ὅθεν ὁ φόρος πληρώνεται διὰ νὰ προλάβῃ τὰ κακὰ τῆς ἀταξίας καὶ τοῦ πολέμου.

Εἷς Γείτων.—Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ φόρου εἶναι πολὺ σκληρὰ, ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ ποσοῦ.

Διδάσκαλος.—Οἱ ἀντιπρόσωποι τοὺς ὁποίους ἐξελέξαμεν, τὰ δημοτικὰ συμβούλια καὶ τὰ γενικὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια, τέλος οἱ βουλευταὶ, οἱ ὁποῖοι ψηφίζουν τοὺς φόρους, (ἐὰν τοὺς ἐξελέξατε μετὰ προσοχῆς καὶ εὐσυνειδήτως), συνήθως ψηφίζουσι μόνον τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον.

Ὁ Γείτων.—Ἀλλ' ὑπάρχουσι τόσα εἴδη φόρων, οἱ ἐπὶ τῶν κτημάτων φόροι, οἱ προσωπικοὶ, οἱ ἐπὶ τῶν κινητῶν, τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς καταγραφῆς, τοῦ χαρτοσήμου, οἱ ἐπὶ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ ἄλλοι ἀκόμη.

Διδάσκαλος.—Διήρεσαν τοὺς φόρους, ἵνα ἕκαστος συνεισφέρῃ κατὰ τὰ μέσα του.

Π. χ. ἔχεις μίαν οἰκίαν ἢ ἕνα ἀγρὸν, πληρώνεις κτηματικὸν φόρον· ἔχεις διάφορα ἄλλα εἰσοδήματα, πληρώνεις φόρον ἐπὶ τῶν κινητῶν (ὁ ὁποῖος εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ἐνοίκιον, ὑποτίθεται δὲ συγχρόνως ὅτι τὸ ἐνοίκιον εἶναι ἀνάλογον τοῦ εἰσοδήματος, ὥστε ὁ φόρος εἶναι ἀνάλογος τοῦ εἰσοδήματος)· ἔχεις βιομηχανικόν τι ἐπάγγελμα ἢ ἐμπόριόν τι, πληρώνεις δικαίωμα ἐπαγγέλματος· ἔχεις μόνον τὴν ἐργασίαν σου, καὶ πάλιν πληρώνεις προσωπικὸν φόρον, διότι ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὰς δαπάνας τοῦ Κράτους· οὐδεὶς τίμιος ἄνθρωπος θέλει νὰ ἀπολαμβάνῃ πολιτικὰ δικαιώματα χωρὶς νὰ ἐκπληροῖ συγχρόνως τὰ τοῦ πολίτου καθήκοντα.

Φίλιππος.—Διδάσκαλε, ἐλησμονήσατε τὸν φόρον τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων.

Διδάσκαλος.—Ἔρχομαι τώρα. Τοῦτο εἶναι φόρος συμπληρωτικὸς τοῦ περὶ κινητῶν φόρου. Ἡ φορολογία εἶναι ὡρισμένη δι' ἕκαστον παράθυρον καὶ θύραν, εἶναι ὅμως μικροτέρα εἰς τὰ χωρία παρὰ εἰς τὰς πόλεις. Καὶ αὕτη ὅμως ἐπιβάλλεται εἰς ἐκτάκτους ἀνάγκας.

Ὅλοι οἱ φόροι οὓς ἀνέφερα λέγονται ἄμεσοι. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ φόροι ἔμμεσοι, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῆς καταναλώσεως.

Γέρω-Πέτρος.—Π. χ. ὁ ἐπὶ τοῦ οἴνου φόρος, τὰ τῆς εἰσαγωγῆς τέλη τοῦ σακχάρεως, τοῦ καφέ. Ἅπαντα ταῦτα τὰ πληρώνει ἡ κατανάλωσις.

Διδάσκαλος.—Οἱ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόροι πληρώνονται σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου· οἱ ἔμποροι πληρώνουσιν εἰς τὸ Κράτος χονδρικῶς καὶ τὰ λαμβάνουσι μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοὺς πελάτας των· ὑποθέσωμεν ὅτι

μία ὀκὰ σακχάρεως στοιχίζει εἰς τὸν ἔμπορον δρ. 1.35 λ., ὁ δὲ φόρος 10 λ. κατ' ὀκάν· τὸ σάκχαρι τῷ στοιχίζει δρ. 1.45 λ., καὶ ἐὰν θέλῃ νὰ κερδίσῃ 15 λ. τὴν ὀκάν, θὰ πωλήσῃ δρ. 1.60 τὴν ὀκάν.

Διότι ὁ καταναλωτὴς δὲν πληρώνει ἀπ' εὐθείας τὸν φόρον τοῦτον εἰς τὸ Κράτος, ἀλλ' ἐμμέσως, ἤτοι διὰ τοῦ ἐμπόρου, διὰ τοῦτο τὸν ἀποκαλοῦσιν ἔμμεσον φόρον.

Γέρω-Πέτρος.—Ἐπειδὴ οἱ ἔμμεσοι φόροι πληρώνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὁ δὲ φόρος συγχέεται μὲ τὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματος, οἱ φόροι οὗτοι σχεδὸν πληρώνονται χωρὶς νὰ τὸ παρατηρήσῃ τις. Δύναταί τις μάλιστα νὰ εἰπῇ ὅτι πολλοὶ ἔμμεσοι φόροι πληρώνονται μόνον ὅταν τις θέλῃ. Οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ καπνίζῃ ἢ νὰ πίνῃ οἰνοπνεύματα, ἐν ἀνάγκῃ μάλιστα καὶ νὰ ἐξοδεύῃ σάκχαρι.

Πέτρος.—Καὶ τὸ χαρτόσημον;

Διδάσκαλος.—Τὸ χαρτόσημον εἶναι φόρος ἐπὶ τῶν συναλλαγῶν καὶ πάσης ἐπισήμου πράξεως.

Πολλοὶ καταφέρονται κατὰ τῆς ποικιλίας τῶν φόρων, λέγοντες ὅτι ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ εἷς μόνος φόρος, ὁ *μοναδικὸς* δὲ οὗτος φόρος νὰ ἦναι ἀνάλογος τοῦ εἰσοδήματος ἑνὸς ἑκάστου. Ἐπειδὴ ὅμως πολλοὶ δὲν θὰ ἐδήλουν τὸ ἀληθὲς εἰσόδημά των, ἀλλὰ τοὐναντίον θὰ ἐσμίκρυνον τὸ ποσὸν, οἱ τίμιοι ἄνθρωποι, οἱ λέγοντες τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἐπλήρωνον περισσότερον τῶν ψευδομένων.

Ἐκτὸς τούτου ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ τῷ ἐμπορίῳ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προϊδῇ τις ὅ,τι θὰ κερδίσῃ. Ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν.

Τέλος, μὲ τὸν *μοναδικὸν* φόρον, διὰ πολλὰ πρόσωπα θὰ ἦτο μέγα τὸ ποσὸν, διότι πρέπει νὰ καταβληθῇ συγχρόνως καὶ ὁλικῶς, καὶ θὰ ἐπέφερε πολλὰς δυσκολίας.

Ἡ ποικιλία τῶν φόρων, ὄχι μόνον σκοπεύει νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ὅσον ἔνεστι δικαίαν διανομὴν αὐτῶν, ἀλλ' ἅμα νὰ τοὺς καταστήσῃ καὶ ἀνεκτικωτέρους.

Τὸ τρωτὸν μέρος παντὸς πράγματος.

Ὁ Νικόλαος ἡμέραν τινὰ ἦλθεν εἰς τοῦ διδασκάλου διὰ νὰ τὸν συμβουλευθῇ ἐπί τινος ἀποφάσεώς του. Ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ μισθοὶ εἶναι μεγάλοι, καὶ κατὰ συνέπειαν ζῇ τις καλλίτερα.

Ὁ διδάσκαλος τὸν ἔκαμε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι πᾶσα σκέψις ἔχει καὶ τὸ τρωτὸν μέρος της, ὅτι δηλ. πᾶν πρᾶγμα ἔχει τὴν καλὴν καὶ κακήν του ἔποψιν· καὶ ὅτι πρέπει τις μετὰ πολλῆς περισκέψεως νὰ συγκρίνῃ τὴν καλὴν μὲ τὴν κακὴν ἔποψιν, ἤτοι νὰ θέτῃ ἐπὶ τῆς πλάστιγγος τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν καὶ νὰ ἀποφασίζῃ τὸ μέρος πρὸς τὸ ὁποῖον κλίνει ἡ πλάστιγξ.

Εἰς ταῦτα ὁ Νικόλαος ἀπήντησεν ὅτι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τὸ καλὸν ὑπερέχει τοῦ κακοῦ.

—Καλὰ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος, ἰδοὺ ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος διῆλθε πολὺν καιρὸν τῆς ζωῆς του εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, καὶ γνωρίζει καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακά· ἂς ὁμιλήσωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ὁ Νικόλαος εἶπεν ὅτι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις εὑρίσκει τις εὐκόλως ἐργασίαν, ὅτι οἱ μισθοὶ εἶναι πολὺ μεγάλοι καὶ ἄλλα τοιαῦτα πράγματα.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεκρίθη:

—Βεβαίως εἰς τὰς μεγαλοπόλεις οἱ μισθοὶ εἶναι μεγαλήτεροι παρὰ εἰς τὰ χωρία, ἀλλὰ δὲν ἔχει τις πάντοτε ἐργασίαν, καὶ ἐκτὸς τούτου ὁ βίος εἶναι πολὺ ἀκριβός. Ἐὰν δέ τις κερδίζῃ περισσότερα καὶ ἐξοδεύῃ περισσότερα, τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς εὑρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον.

Νικόλαος.— Θὰ κάμω οἰκονομίας, καὶ θὰ τοποθετῶ τὰς οἰκονομίας μου εἰς τὴν Τράπεζαν.

Ἀλέξανδρος.— Πολλάκις ὅμως, ὅταν δὲν θὰ ἔχῃς ἐργασίαν, θὰ τρώγῃς τὰς οἰκονομίας σου.

Νικόλαος.— Πολλάκις, ναί, ὄχι ὅμως πάντοτε. Ἔπειτα ὁ βίος εἶναι εὐχαριστότερος εἰς τὰς μεγαλοπόλεις· ὑπάρχουσιν ὡραῖαι οἰκοδομαί..

Ἀλέξανδρος.— Καὶ ἔνθα φωλεάν τινα ἄνευ φωτὸς καὶ ἀέρος θὰ πληρώνῃς ἀκριβά.

Νικόλαος.— Ὡραῖοι περίπατοι.

Ἀλέξανδρος.— Εἰς τοὺς ὁποίους δὲν θὰ ἔχῃς καιρὸν νὰ πηγαίνῃς.

Νικόλαος.— Θέατρα.

Ἀλέξανδρος.— Πῶς λοιπὸν θὰ κάμῃς τὰς οἰκονομίας τὰς ὁποίας λέγεις; Πῶς; διὰ νὰ διασκεδάσῃς πηγαίνεις εἰς τὴν πρωτεύουσαν; Τότε λοιπὸν εἶσαι χαμένος. Ὅσοι θέλουν νὰ διασκεδάζουν συχνὰ, χάνουν τὴν ὄρεξιν τῆς ἐργασίας καὶ καταστρέφονται.

Νικόλαος.— Θὰ διασκεδάσω ἀφοῦ ἐργασθῶ καὶ χάριν ἀναπαύσεως.

Ἀλέξανδρος.— Ὅταν τις ἐργασθῇ σπουδαίως εἶναι πολὺ κουρασμένος διὰ νὰ ἐπιθυμήσῃ διασκεδάσεις· ἔπειτα αἱ διασκεδάσεις στοιχίζουσι πολὺ ἀκριβὰ πάντοτε.

Νικόλαος.— Ἠμπορῶ νὰ διασκεδάσω χωρὶς νὰ ἐξοδεύσω τίποτε. Π.χ. ἀναγινώσκων, ὁμιλῶν μετά τινος φίλου, ἢ περιπατῶν.

Ἀλέξανδρος.— Δύναταί τις καὶ ἐνταῦθα νὰ ἀναγνώσῃ, νὰ συνομιλήσῃ μετὰ φίλου ἢ καὶ νὰ περιπατήσῃ χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ὑπάγῃ διὰ τοῦτο εἰς τὴν πρωτεύουσαν· ἄλλως τε, ἀσθενεῖ τις συχνότερον εἰς τὰς πόλεις παρὰ εἰς τὴν ἐξοχήν.

Διδάσκαλος.— Πρέπει πάντοτε, φίλτατέ μοι Νικόλαε, νὰ συγκρίνῃς τὰ καλὰ μὲ τὰ κακά. Π.χ. ἐμπόρευμα τὸ ὁποῖον τιμᾶται εὐθηνὰ διαρκεῖ συχνάκις καὶ ὀλιγώτερον. Πάντοτε ἀγοράζει τις ἀναλόγως τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπερ δαπανᾷ· τὸ δεῖνα ἐπάγγελμα δύναται νὰ ἦναι κοπιαστικὸν, νὰ διατηρῇ ὅμως τὴν ὑγείαν, ἄλλη ἐργασία δύναται νὰ ἦναι εὐχάριστος, ἀλλὰ βλαβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν. Ὑπάρχουσιν ἐπαγγέλματα, δι' ὧν κερδίζει τις πολλὰ, ἀλλ' ἀργεῖ τρεῖς καὶ τέσσαρας μῆνας· ὥστε εἶναι προτιμότερον νὰ κερδίζῃ τις ὀλιγώτερα καὶ νὰ ἔχῃ διαρκῶς ἐργασίαν.

Νικόλαος.—Τότε λοιπὸν ἐπεθύμουν νὰ ἦμην πλούσιος· ἰδοὺ ἐπάγγελμα ἄνευ ἐνοχλήσεων.

Διδάσκαλος.— Πλάνη, φίλε μου. Ὁ πλούσιος δὲν εἶναι πάντοτε ἐλεύθερος φροντίδων, πολλάκις κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὴν περιουσίαν του, ὅπερ εἶναι μεγάλη μέριμνα, ἀφαιροῦσα πολλάκις τὴν ὄρεξιν καὶ τὸν ὕπνον. Ἡ διατήρησις πολλάκις τῆς περιουσίας εἶναι τόσον δύσκολος ὅσον καὶ ἡ ἀπόκτησις αὐτῆς. Ἔπειτα καταντᾷ τις εὐαίσθητος εἰς τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα, μάταιος, φιλόδοξος, ὑπερήφανος εἰς βαθμὸν, ὃν ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν, τὰ πράγματα δὲ ἅπαντα ταῦτα ἐνοχλοῦν πολὺ περισσότερον τῶν στερήσεων, ἃς ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ αἰσθανθῶμεν. Ὁ πλούσιος δὲν γνωρίζει τὰς τόσον συχνὰς ἡμῶν μικρὰς στερήσεις, ἀλλὰ καὶ τὸ περιττὸν ἐπιφέρει κακά· δὲν ἔχει τις πάντοτε ὄρεξιν διὰ τὰ πολυδάπανα φαγητὰ (καὶ ὄχι πάντοτε ὑγιᾶ) τὰ ὁποῖα παρατίθενται εἰς τὴν τράπεζάν του, καὶ ἐὰν τὰ φάγῃ ἄνευ ὀρέξεως, ἀσθενεῖ... Ἂν ἀποθνήσκῃ τις πολλάκις ἐλλείψει τροφῆς, ἀποθνήσκει καὶ ἐκ πολυφαγίας. Μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐννοῶ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι εἶναι προτιμότερον νὰ ἦναί τις πτωχὸς παρὰ πλούσιος, σᾶς λέγω μόνον ὅτι ἀρχὴ παντὸς πλούτου ὑπῆρξεν ἡ ἐργασία. Ἐὰν λοιπὸν θέλητε νὰ γείνητε πλούσιοι, ἐργάζεσθε. Μάθετε μόνον, ἐφ' ὅσον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργάζεσθε, ὅτι μόνα τὰ χρήματα δὲν ἀποτελοῦσι τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ συντελοῦσιν ἁπλῶς εἰς τὴν εὐτυχίαν, καὶ τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ φρονίμου, ὅταν δηλ. γείνῃ χρῆσις ἔντιμος καὶ χρήσιμος αὐτῶν.

Α. Βερναρδακης.

ΜΗΤΡΟΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

Κατὰ τὸ γαλλικόν.

Κατὰ τὸ δειλινὸν ψυχρᾶς τινος καὶ ὁμιχλώδους ἡμέρας τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, εἷς νέος ἔκρουσε τὴν θύραν οἰκίας τινὸς τῆς Βοστώνης καὶ ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν κυρίαν Φραγκλίνου. Εὗρε δὲ τὴν γραῖαν κυρίαν πλέκουσαν παρὰ τὴν ἑστίαν, ἔν τινι μικρᾷ αἰθούσῃ.

—Ἔμαθον ὅτι παρέχετε κατάλυμα εἰς ὁδοιπόρους, εἶπεν εἰσερχόμενος, καὶ ἦλθον νὰ σας παρακαλέσω νὰ μὲ φιλοξενήσητε ἀπόψε.

Ἡ κυρία Φραγκλίνου παρετήρησε τὸν νέον διὰ βλέμματος οὐχὶ τοσοῦτον εὐμενοῦς, καὶ τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι πολὺ κακῶς τὸν ἐπληροφόρησαν.

— Δὲν εἶμαι ξενοδόχος, κύριε· μόνον, ὅπως ὑποχρεώσω τινὰς τῶν βουλευτῶν μας, δέχομαι αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν μου κατὰ τὸ διάστημα τῆς βουλευτικῆς συνόδου. Καὶ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν μάλιστα καταλύουσιν ἐδῶ τέσσαρα μέλη τοῦ συμβουλίου καὶ ἐξ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Ἔπειτα τὸ κάτω-κάτω ὅλαι αἱ κλίναι μου εἶναι κατειλημμέναι, προσέθηκε.

Κ' ἐξηκολούθησε νὰ πλέκῃ μετὰ ζέσεως ἐκτάκτου.

Ὁ νέος περιέσφιγξε τότε τὸν ἐπενδύτην περὶ τὸ σῶμά του. Ἔτρεμεν ἐκ τοῦ ψύχους, ὁ δὲ καιρὸς ἔξω ἦν ἐλεεινός. Ἡ κυρία Φραγκλίνου εἶδεν ὅτι ἡ καλὴ συμπεριφορὰ ὑπεχρέου αὐτὴν νὰ τὸν προσκαλέσῃ νὰ καθίσῃ καὶ νὰ θερμανθῇ ἐπί τινας στιγμάς. Ὅθεν τῷ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου ἓν κάθισμα· ἐκεῖνος δὲ χωρὶς νὰ περιμείνῃ πολλὰς παρακλήσεις ἐνεθρονίσθη ἐν αὐτῷ

Ἄλλη συνομιλία μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ νέου δὲν ἐγένετο, διότι μετὰ μικρὸν ἦλθον οἱ βουλευταὶ οὓς ἐφιλοξένει. Ἔφερον τὸν καφὲν καὶ ὁ νέος ἔλαβε καὶ αὐτὸς ὡς οἱ ἄλλοι ἕνα κυαθίσκον. Μετὰ τὸν καφὲν προσήγαγον, κατὰ τὰ εἰθισμένα, καπνὸν καὶ καπνοσύριγγας. Ἅπαντες ἐκεῖνοι ἐσχημάτισαν φαιδρὸν κύκλον παρὰ τὴν ἑστίαν καὶ ἤρχισαν νὰ συνδιαλέγωνται ζωηρῶς. Εἶπον πολλὰς ἀστειότητας, ὁ δὲ νεοελθὼν τοσοῦτο πνεῦμα καὶ τοσαύτην εὐφράδειαν ἀνέπτυξεν, ὥστε ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν συμπάθειαν πάντων... Οὕτω δ' ὁ καιρὸς διῆλθεν εὐαρέστως, ἐσήμανε δ' ἡ ὀγδόη χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Ἦτο ἡ ὥρα τοῦ δείπνου, ἡ δὲ κ. Φραγκλίνου ἦν πάντοτε ἀκριβὴς ὡς ὡρολόγιον. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς συνδιαλέξεως ἦτο ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ἕνεκα οἰκιακῶν ἀσχολιῶν της, ὑπέθετε δὲ ὅτι ὁ ξένος εἶχε πλέον ἀναχωρήσει. Φαντάσθητε λοιπὸν τὴν ἔκπληξίν της, ὅταν εἶδεν αὐτὸν μετ' ἀπαθείας καὶ ἀναιδείας ἀπιστεύτου λαμβάνοντα θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν πλησίον τῶν ξένων της!

Εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνον ἡ κυρία Φραγκλίνου προσεκάλεσεν εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον γέροντά τινα εὐπατρίδην, ὃν συνείθιζε νὰ συμβουλεύηται. Παρεπονέθη εἰς αὐτὸν διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ ὀχληροῦ ἐκείνου ξένου, τῷ διηγήθη τίνι τρόπῳ εἰσεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπὶ τέλους τῷ ὡμολόγησεν ὅτι οἱ τρόποι του τῇ ἐφαίνοντο πολὺ ὕποπτοι. Ὁ γέρων εὐπατρίδης προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ καθησυχάσῃ, ἀφ' οὗ ὁ ξένος ἦν ἄνθρωπος εὐγενὴς καὶ ἀρίστης συμπεριφορᾶς, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔμενε, διότι δὲν θὰ ἐπίστευεν ὅτι ἡ ὥρα ἦν τόσῳ προκεχωρημένη.

—Καλὰ· θὰ κάμετε, προσέθηκε, νὰ τὸν πάρητε κατὰ μέρος καὶ νὰ τῷ ἐπαναλάβητε ὅτι σᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τον φιλοξενήσητε.

Ἡ κ. Φραγκλίνου ἔστειλεν ἀμέσως τὴν ὑπηρέτριάν της νὰ προσκαλέσῃ τὸν ξένον, καὶ τῷ ὑπέδειξε καὶ πάλιν ὅτι δὲν δύναται νὰ τον κρατήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν της. Τῷ παρετήρησεν ὅτι

ἡ ὥρα παρῆλθε, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι πρέπει ἀλλαχοῦ ν' ἀπευθυνθῇ.

— Θὰ λυπηθῶ τὰ μέγιστα, ἀπεκρίθη ὁ νέος, ἂν σᾶς φανῶ ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον ὀχληρός. Θά σας παρακαλέσω μόνον νά μοι ἐπιτρέψητε νὰ καπνίσω τὴν τελευταίαν καπνοσύριγγα μετὰ τῶν ξένων σας καὶ ἀναχωρῶ ἀμέσως.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν συναναστροφὴν, καὶ ἤρχισε νὰ συνδιαλέγηται μετὰ πλείονος ἔτι εὐστροφίας πνεύματος.

Ἡ συνδιάλεξις μικρὸν κατὰ μικρὸν περιεστράφη εἰς τὰ πολιτικά. Εὐπατρίδης τις ἔφερε τὸν λόγον εἰς τὸ ζήτημα, ὅπερ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνεζητήθη ἐν τῇ Βουλῇ· προέκειτο περὶ νομοσχεδίου, δι' οὗ ἐπεξετείνετο ἡ ἐξουσία τοῦ Ἄγγλου ἁρμοστοῦ. Ὁ ξένος ἐπελήφθη πάραυτα τῆς ἐξετάσεως τοῦ θέματος, συνηγόρησεν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀποικιῶν μετὰ λογικῆς δυνάμεως καὶ εὐγλωττίας ἀξιοσημειώτου, καὶ ἔφερεν ἀμερολήπτους κρίσεις περὶ πάντων τῶν ἐξοχωτέρων συγχρόνων ἀνδρῶν.

Τοσοῦτον ἐνδιαφέρουσα ἦν ἡ συνομιλία, ὥστε ἐσήμανεν ἡ ἑνδεκάτη καὶ οὐδεὶς ἐκ τῆς συναναστροφῆς προσέσχεν. Ἡ ὑπομονὴ ὅμως τῆς κ. Φραγκλίνου ἐξηντλήθη ἐκ τῆς τοσαύτης ἀδιακρισίας. Εἰσῆλθε τότε εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ξένον λόγους τραχυτάτους, ὅπως τὸν ἐξαναγκάσῃ ν' ἀναχωρήσῃ πάραυτα. Ἐκεῖνος ἐζήτησε δειλῶς συγγνώμην, ἔλαβε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν εὐρὺν ἐπενδύτην του, ἐχαιρέτησεν εὐγενῶς καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν παρὰ τὴν ὁδὸν πύλην, φωτιζόμενος ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς οἰκοδεσποίνης.

Ἐν ᾧ ἀμερίμνως συνδιελέγοντο παρὰ τὴν ἑστίαν, ἔξω σφοδρὰ καταιγὶς εἶχε συσσωρεύσει εἰς τὰς ὁδοὺς στρῶμα χιόνος, ἑνὸς γόνατος πάχους. Μόλις ἡ ὑπηρέτρια διήνοιξε μικρὸν τὴν θύραν καὶ ἄνεμος, πνεύσας μεθ' ὁρμῆς, ἔσβεσε τὸ φῶς καὶ ἐπλήρωσε χιόνος καὶ χαλάζης τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Ὁ ξένος προσεῖδε τότε ἱκετευτικῶς τὴν οἰκοδέσποιναν καὶ τῇ εἶπεν:

— Ἀγαπητή μοι κυρία, οὐδένα ἐνταῦθα γνωρίζω· ἂν μὲ αὐτὸν τὸν ἅθλιον καιρὸν μὲ διώξητε, θὰ χαθῶ ἀπὸ τὸ ψῦχος εἰς τοὺς δρόμους. Φαίνεσθε φιλεύσπλαγχνος· εἰς τοιαύτην νύκτα, οὐδὲ εἰς σκύλον θὰ ἠρνεῖσθε νὰ χορηγήσητε καταφύγιον.

— Μή μοι κάμνητε λόγον περὶ εὐσπλαγχνίας, εἶπεν ἡ γραῖα κυρία καταληφθεῖσα ὑπ' ὀργῆς. Ὁ φιλεύσπλαγχνος εὐσπλαγχνίζεται πρῶτον τὸν ἑαυτόν του. Ἐὰν αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ καιρὸς σᾶς τρομάζῃ, ποῖος σᾶς εἶπε ν' ἀργήσητε τόσον; Ἔπειτα, κύριέ μου, οὔτε τὸ πρόσωπόν σας, οὔτε οἱ τρόποι σας μοῦ ἀρέσκουν, καὶ ἡ ἐπιμονή σας μὲ κάμνει νὰ φοβοῦμαι μήπως ἔχετε κακοὺς σκοπούς.

Ἡ ἀγαθὴ κυρία ὡμίλει τοσούτῳ μεγαλοφώνως, ὥστε ἕνεκα τοῦ ἐγερθέντος θορύβου προεδράμον οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ, οἵτινες προσεπάθησαν νὰ πείσωσιν αὐτὴν ὅτι εἶχεν ἄδικον. Ὁ ξένος ἐφαίνετο αὐτοῖς εὐγενέστατος καὶ λίαν σπουδαῖος, ἀντὶ δὲ νὰ ἀποπεμφθῇ ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ παραμείνῃ. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσωσι τὰς δυσμενεῖς διαθέσεις τῆς οἰκοδεσποίνης πρὸς νέον εὐφυέστατον καὶ ἀξιαγάπητον.

Ἐπὶ τέλους ἡ κ. Φραγκλίνου, ἐνδίδουσα εἰς τὰς ἐπιμόνους αὐτῶν παρακλήσεις, συγκατετέθη νὰ μείνῃ ὁ νέος εἰς τὴν οἰκίαν της. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεμία κλίνη ἦν κενὴ, ἠναγκάσθη οὗτος νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ ἕδρας τινὸς παρὰ τὴν ἑστίαν.

Καίτοι οἱ ἄλλοι ἐδείκνυον μεγίστην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν τιμιότητα τοῦ ξένου, ἡ κ. Φραγκλίνου ὅμως ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ συναθροίσῃ ὅλα τὰ πολύτιμά της πράγματα καὶ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη καὶ νὰ τὰ ἐναποθέσῃ εἰς τὸν κοιτῶνά της. Ἐκτὸς δὲ τούτου παρήγγειλεν εἰς τὸν μαῦρον, ὃν εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, νὰ ζωσθῇ τὴν μεγάλην μάχαιραν τοῦ μαγειρείου, καὶ νὰ ἐξυπνήσῃ εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον ὃν ἤθελε κάμει ὁ τυχοδιώκτης (οὗτος ἐκάλει τὸν ἄγνωστον), λεηλατῶν τὴν οἰκίαν. Εἶτα ἡ ἀγαθὴ κυρία ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ, ἀφ' οὗ ὅμως πρότερον ἠνάγκασε τὴν ὑπηρέτριάν της ν' ἀγρυπνῇ πλησίον της καὶ πρὸς ἐπίμετρον τῆς ἀσφαλείας ἐπέρασεν ἓν περόνιον εἰς τὸ κλεῖθρον τῆς θύρας.

Ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ ἡ κ. Φραγκλίνου πολὺ ὀλίγον ἐκοιμήθη. Ἐξύπνησε δὲ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Πάραυτα ἐκάλεσε τοὺς ὑπηρέτας της καὶ προεχώρησε, φρουρουμένη ὑπ' αὐτῶν, εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ ἐκοιμᾶτο ὁ τυχοδιώκτης. Μεγάλως δ' ἐξεπλάγη ἰδοῦσα αὐτὸν ἠρέμα κοιμώμενον ἐν τῇ ἕδρᾳ. Τότε ἤρξατο νὰ μετανοῇ διὰ τὰς ὑποψίας της, ἐξύπνισε τὸν νέον, τὸν ἐκαλημέρισε φιλικώτατα, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἠρώτησε πῶς διῆλθε τὴν νύκτα, τὸν προσεκάλεσε νὰ συμπρογευματίσωσι.

— Καὶ ἔρχεσθε ἀπὸ κἀνὲν μακρυνὸν μέρος; ἠρώτησε τὸν συνδαιτυμόνα της.

Ὁ νέος, ὡσεὶ ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τοῦ εὐμενοῦς τόνου, δι' οὗ ἡ κ. Φραγκλίνου τῷ ὡμίλησε, προσέθηκεν εἰς τὴν σοκολάταν του καὶ ἕνα ἔτι μεγαλήτερον βῶλον σακχάρεως καὶ ἔλαβεν ἐν τεμάχιον ἄρτου πεφρυγμένον.

— Κατοικῶ εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν, κυρία.

Ἡ γραῖα κυρία ἐφάνη συγκινηθεῖσά πως ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης.

— Εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν! εἶπε, κατοικεῖτε εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν! ἀλλὰ τότε θὰ γνωρίζητε ἴσως τὸν υἱόν μου Βενιαμείν;

— Ποῖον Βενιαμείν; ἠρώτησεν ἡσύχως ὁ νέος.

— Ποῖον; τὸν Βενιαμεὶν Φραγκλῖνον, τὸν Βενιαμείν μου! Ὤ! εἶναι τὸ καλλίτερον καὶ φιλοστοργότερον τέκνον τοῦ κόσμου.

— Πῶς! ὁ Βενιαμεὶν Φραγκλῖνος ὁ τυπογράφος εἶναι υἱός σας; Ἀλλ' εἶναι ὁ στενώτερός μου φίλος καὶ κατοικοῦμεν μάλιστα εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον.

— Ὦ Θεέ μου! καὶ νὰ ἀφήσω τὸν φίλον τοῦ ἀγαπητοῦ μου Βενιαμεὶν νὰ περάσῃ ὁλόκληρον νύκτα εἰς ἓν κάθισμα, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκοιμώμην εἰς ὡραίαν κλίνην!

— Καὶ τί θὰ ἐλέγετε ἐὰν μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφέρεσθε πρὸς τὸν ἴδιον τὸν υἱόν σας;

— Ἡ καρδία μητρὸς ποτὲ δὲν ἀπατᾶται, καὶ θ' ἀνεγνώριζα τὸν υἱόν μου.

— Μὴ ὁμιλῆτε μὲ τόσην βεβαιότητα, προσφιλής μου μήτηρ, ὁ υἱός σας εἶναι ἐνώπιον ὑμῶν.

— Ὁ Βενιαμείν μου! καὶ οὔτε κἂν νὰ τὸ ἐννοήσω!...

Ὁ Βενιαμεὶν Φραγκλῖνος, καταλιπὼν τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πόλιν ἔφηβος ἔτι καὶ ἐπιστρέφων εἰς αὐτὴν τέλειος πλέον ἀνὴρ, ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἀθῶαν ἐκείνην δοκιμασίαν τὴν μητέρα. Ἡ ἰδέα ἦν ἀνταξία τοῦ πρακτικοῦ φιλοσόφου, τοῦ δοξασθέντος τριχῶς, ὡς ἐπιστήμονος, ὡς μεγάλου πολίτου καὶ ἐξόχου ἠθικολόγου.

Ὅταν ἐγήρασεν, ἠρέσκετο ἀναμιμνησκόμενος τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἦτο μόνον ὁ τυπογράφος Βενιαμεὶν Φραγκλῖνος. Διότι, ἔλεγεν, ἐν τῇ περιστάσει ἐκείνῃ ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἑλκύσω τὰς συμπαθείας τῆς μητρός μου, μὴ ποιούμενος χρῆσιν τοῦ τίτλου μου ὡς υἱοῦ· τοῦτο δὲ οὐ μικρὸν ἐπηύξησε τὴν χαράν, ἣν ἀμφότεροι ᾐσθανόμεθα ἐπαναβλέποντες ἀλλήλους.

**Π.

ΠΟΘΕΝ ΗΡΞΑΤΟ Η ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΟΡΤΗ

Ἡ προσφιλεστάτη ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν, ἡ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἥτις τόσον βαθέως ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῷ χαρακτῆρι, ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν τῷ αἰσθήματι τοῦ λαοῦ ἐρρίζωται, αὕτη ἡ ἔξοχος καὶ πάγκοινος ἑορτὴ, τήν τε πτωχοτάτην καλύβην ὡς καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον μέγαρον διὰ χαρᾶς καὶ εὐθυμίας καθωραΐζει, ὅσον μακρὰν τὸ τοῦ Σταυροῦ σημεῖον ἐκλάμπει· ἡ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου αὐτῆς ἱστορία εἶναι διδακτικωτάτη, διότι παρέχει ἀξιοπερίεργον ὅσον πιστὴν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῷ βίῳ μεταξὺ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πανθεϊσμοῦ διαπραχθείσης συνδιαλλαγῆς, ἥτις τὸν σημερινὸν χριστιανισμὸν ἀποτελεῖ.

Ἡ ἰδέα τοῦ τιμᾶν τινα διὰ τῆς ἑορτῆς τῆς γενεθλίου αὐτοῦ ἡμέρας εἶναι ὅλως ἐθνική. Αὐτὴ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἦν πάντη ξένη. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐξ ἐναντίας, συμφώνως ταῖς περὶ τοῦ κόσμου πανθεϊστικαῖς αὐτῶν θεωρίαις, ἑώρταζον λαμπρὰ Θεῶν γενέθλια. Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἡ τῶν γενεθλίων ἑορτὴ εἰσήχθη πρῶτον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ὅστις ἐθέσπισε νὰ πανηγυρίζωσι τὴν ἡμέραν τῆς αὐτοῦ γεννήσεως ὡς ἐθνικὴν ἑορτήν. Κατὰ τούτου τοῦ μοναρχικοῦ σφετερισμοῦ ἀντέταξε τὸ δημοκρατικὸν τοῦ λαοῦ τῶν Ἑλλήνων αἴσθημα τὴν τῶν γενεθλίων ἐτῶν μεγάλων αὐτῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν. Ἐν Περσίᾳ, ὅθεν ὁ Ἀλέξανδρος μετέφερε τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἡ γενέθλιος τοῦ μονάρχου ἡμέρα ἦν ἡ ὑπερτάτη ὅλων τῶν ἑορτῶν, καὶ μετὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀναπτύξεως τῆς μοναρχίας ἀπέκτησε καὶ ἐνταῦθα τὴν ἴσην σημασίαν. Ὅθεν τόσον ἐν Ἑλλάδι ὅσον καὶ ἐν Ῥώμῃ μετεφυτεύθη τὸ τῶν γενεθλίων ἔθιμον εἰς ὅλας τοῦ λαοῦ τὰς κλάσεις· καὶ ἑκάστῳ Ῥωμαίῳ ἡ γενέθλιος αὐτοῦ ἡμέρα ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἑορτασιμωτάτη τοῦ ἔτους.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ, οἵτινες ἔζων ἐν μέσῳ ταύτης τῆς τὰς γενεθλίους τῶν ἀνθρώπων ἡμέρας τοσοῦτον τιμώσης κοινωνίας, καὶ συνεμερίζοντο μετ' αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος τὴν τοιαύτην ἰδέαν, δὲν ἠδύναντο ν' ἀποστῶσι τῆς ἑορτῆς τῆς ἑαυτῶν γενεθλίου ἡμέρας καὶ τῆς τῶν ὑπ' αὐτῶν τιμωμένων προσώπων, εἰ καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας πατέρες τὴν ἐπιθανάτιον ἡμέραν μόνην μνήμης ἀξίαν ἐλογίσαντο. Διόπερ ἡ τῶν μαρτύρων καὶ ἁγίων μνήμη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας οὐδέποτε κατὰ τὴν γενέθλιον ἡμέραν ἑορτάζεται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ θανάτου.

Τούτου ἕνεκα οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἑώρταζον μὲν τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, οὐδεμίαν ὅμως ἀκόμη τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἑορτὴν εἶχον· ἀλλ' ἔπρεπε μία τοιαύτη νὰ ἱδρυθῇ, ἐπειδὴ οἱ ἐκ τοῦ ἐθνισμοῦ ἐπιστραφέντες Χριστιανοὶ ἐδόξαζον, ὅτι τὸν ἱδρυτὴν τῆς αὐτῶν πίστεως δὲν ἠδύναντο νὰ τιμήσωσι κάλλιον ἢ διὰ τῆς ἑορτασίμου ἐκλαμπρύνσεως τῆς γενεθλίου αὐτοῦ ἡμέρας.

Αὕτη ἡ ἡμέρα ὅμως ἦν ἄγνωστος· ἐγίνωσκον μόνον τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν. Ὅπως λοιπὸν αὐτὴν ὁρίσωσιν, ἐπελάβοντο τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀλληγορίας, ἥτις ἅπαντας τοὺς θείαν τινὰ ἐντολὴν ἐκπληρώσαντας ἄνδρας, ἰδίως δὲ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὸν Μωϋσῆν, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐγεννήθησαν, θνήσκοντας παριστᾷ. Ὁ Χριστὸς ἀπέθανε τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, καὶ τὴν γέννησιν αὐτοῦ ὅθεν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεδέχθησαν· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ ὁ Ἀδὰμ κατὰ τὴν Γραφὴν τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐπλάσθη, καὶ οὕτω, κατὰ τὴν τότε ἰουδαϊκὴν ἀλληγορίαν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἀπέθανε. Καθότι ὁ μυστικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ κομιστοῦ τῆς κληρονομικῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ ἐξοντωτοῦ αὐτῆς, εἶναι ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ τόσον ἀρχαῖος, ὅσον σχεδὸν καὶ αὐτή, καὶ τοσοῦτο προθυμώτερον ἀπεδέξαντο πᾶν ὅ,τι ἡ εὐσεβὴς αὕτη δοξασία ὑπεστήριξεν.

Ἐκ τούτου τοῦ συμβολικοῦ μεταξὺ Ἀδὰμ καὶ Χριστοῦ συνδέσμου πηγάζουσιν ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ καὶ αἱ περὶ τοῦ δόγματος τῆς «παρθενικῆς γεννήσεως» τοῦ Χριστοῦ εὐαγγελικαὶ διδασκαλίαι· διότι καὶ ὁ Ἀδὰμ ἐκ τῆς «παρθενικῆς γῆς» διὰ τοῦ λόγου τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐπλάσθη. Ἀναγινώσκει τις π. χ. παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Φλαβίῳ περὶ τῆς τοῦ Ἀδὰμ πλάσεως ἐκ τῆς παρθενικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἀκόμη βροχὴ ὕγρανεν, οὐδὲν αἷμα ἐμόλυνεν, οὐδὲν ἄροτρον ἀνεσκάλευσεν. Ἡ παρθενικὴ τῆς Δαμασκοῦ γῆ, ἡ ὁποία κατὰ τὴν τῶν χριστιανῶν προσκυνητῶν δοξασίαν ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν πλάσιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ἐχρησίμευσεν ἀκόμη τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς ἀλχημικοὺς σκοποὺς ὡς ἰδιαζόντως πλεονεκτοῦσα δύναμις. Ἤδη ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος (ἐν τῷ Β' αἰῶνι μ. Χ.) ἑρμηνεύει σαφῶς τὴν μεταξὺ τῶν παραδόσεων περὶ τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῶν εὐαγγελικῶν διδασκαλιῶν περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ συνάφειαν. Αὐτὸς λέγει: «Ὥσπερ ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ ἐξ ἀσκευάστου καὶ παρθενικοῦ ἔτι χοὸς χειρὶ, τουτέστι τῷ θείῳ λόγῳ, ἐπέπλαστο, ὡς ἄρα Χριστὸς, Ἀδὰμ ὁ δεύτερος, ἐκ Μαρίας, παρθένου οὔσης, ἐγένετο.»

Αὕτη ἡ ἀλληγορικοσυμβολικὴ παραδοχὴ ἤγαγεν ἔτι περαιτέρω. Ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς κοσμογονίας· εἰς ποίαν ὅμως ἡμέραν τοῦ ἔτους ἐπλάσθη ὁ κόσμος; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποκρίνεται τὸ Ταλμοὺδ, ὅπερ λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον τὴν πρώτην Ἰανουαρίου. Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον δηλονότι ἴσχυεν ἤδη καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀποκλειστικῶς τὸ ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῦ, ἀρχομένου τὴν πρώτην Ἰανουαρίου· καὶ τὸ Ταλμοὺδ, πειρώμενον ν' ἀποδείξῃ ἐθνικὴν τὴν ξένην ἀλλ' ἀνεκρίζωτον πλέον ταύτην ἑορτὴν, ἀνατρέχει μέχρι τοῦ Ἀδάμ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἀδὰμ τὴν ἕκτην Ἰανουαρίου ἐγεννήθη, παρεδέχθησαν οὕτως ἀλληγορικῇ συνεπείᾳ ταύτην τὴν ἡμέραν ὡς γενέθλιον τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτῆς ὠνόμασαν «Ἐπιφάνειαν», ἤτοι ἐμφάνισιν τοῦ Ἰησοῦ. Αὕτη ἡ ἔκφρασις ἦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πάντοτε ἐπὶ Θεῶν, ὡς περιγραφὴ τῆς λέξεως «γέννησις», καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἑώρταζον ἀκριβῶς τὴν 6 Ἰανουαρίου τὴν ἑορτὴν τῆς «ἐπιφανείας τοῦ Ὀσίριδος.»

Αὕτη ἡ ἑορτὴ τῆς τοῦ «Χριστοῦ ἐπιφανείας», ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, ἑορτάζεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθολικῶν καὶ ὑπὸ τῶν διαμαρτυρομένων ὑπὸ τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς πάντοτε ὄνομα, ὑπὸ τῶν καθολικῶν δὲ ὡς ἑορτὴ «τῶν Ἁγίων τριῶν Βασιλέων.»

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν τῷ ἑλληνοχριστιανικῷ κόσμῳ, ἡ 6 Ἰανουαρίου διετήρησε τὸ κῦρος αὐτῆς ὡς ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἐπὶ μακρότερον· ἐν τῇ Δύσει ὅμως, παρὰ τοῖς Λατίνοις χριστιανοῖς δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ, καὶ ὑπὸ τῆς 25 Δεκεμβρίου παρηγκωνίσθη. Ἐν Ῥώμῃ ἔπρεπεν ὁ χριστιανισμὸς μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ ἐθιμοταξιῶν, ἐν γένει μετὰ τῶν αὐτοῦ ἑορτῶν, νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, διὰ νὰ ἐκταθῇ ταχύτερα καὶ ἀσφαλέστερα. Ἐν Ῥώμῃ ὅμως ἑώρταζον τὴν 24 καὶ ἰδίᾳ τὴν 25 Δεκεμβρίου, τὴν ἑορτὴν natalis solis invicti, τὴν γενέθλιον ἑορτὴν τοῦ νικῶντος Ἡλίου (σχετικῶς τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου, μεθ' οὗ ἡ ἡμέρα, ἡ κυριαρχία δηλαδὴ τοῦ ἡλίου, ηὔξανε πάντοτε), ἤτοι τὴν γενέθλιον ἑορτὴν τοῦ ἐκ νέου πάλιν πρὸς τὴν γῆν στρεφομένου ἡλίου.

Καὶ οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι ἑώρταζον κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τὴν τοῦ Ἡλίου ἑορτὴν ἢ τοῦ Μίθρα. Ὁ χριστιανισμὸς λοιπὸν μετέβαλε ταύτην τὴν γενέθλιον τοῦ Ἡλίου ἡμέραν εἰς ἐκείνην τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ τὸ Σάββατον μετέθηκεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων σεβομένην ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἡλίου, τὴν ἡλιακήν (Κυριακήν).

Οἱ νεοφώτιστοι Χριστιανοὶ ὡς σύμβολον, ὡς προσωποποίησιν τοῦ Ἡλίου τὸν Ἰησοῦν ὑπέλαβον. Καὶ πόσον βαθέως ἡ τοῦ Ἡλίου λατρεία καὶ ἰδία ἡ μετὰ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων σχέσις αὐτῆς ἐν τῇ τοῦ λαοῦ πίστει ἐρριζοῦτο, ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Πάππας Λέων ὁ μέγας (ἀπέθανε 461) ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Χριστουγέννων κηρύγματι αὐτοῦ ἠναγκάσθη νὰ εἴπῃ· «Θανάσιμον τὸ πιστεύειν, ὡς ἡ τῆς χριστιανικῆς ἑορτῆς ἡμέρα οὐχ οὕτω γε εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ, ὅσω περ εἰς τὴν τοῦ νέου Ἡλίου γέννησιν τὴν ἀρχὴν ἀναφέρει.»

Ἀλλ' ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος κρίνει περὶ τούτου ἐξάπαντος πρότερον, λέγων· «Ὀρθῶς δέ που οἱ ἄνθρωποι τὴν ἁγίαν ταύτην τῆς τοῦ Κυρίου γεννήσεως ἡμέραν «νέον ἥλιον» ὀνομάζουσι, καὶ οὕτω τῷ ἑαυτῶν ἔθει ἐπαληθεύουσιν, ὡς ἄρα Ἰουδαῖοί τε καὶ ἐθνικοὶ ἐπὶ τῷ γε ὁμόφωνοι.»

Αὕτη ἡ τῆς γενεθλίου ἑορτῆς τοῦ Σωτῆρος μετάθεσις κατὰ τὴν 24 καὶ 25 Δεκεμβρίου ἐπέδωκεν ἔτι μᾶλλον, καθ' ὅσον διὰ ταύτης ἠδύνατο νὰ υἱοθετηθῇ ἀκόμη ἄλλη σπουδαία διὰ τὴν χριστιανικὴν λατρείαν Ῥωμαϊκὴ ἑορτή. Τὴν 25 Μαρτίου ἑώρταζε δηλονότι ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς λαμπράν τινα καὶ φαιδρὰν ἑορτὴν πρὸς τιμὴν «τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν», ἥτις κατὰ τὸν Φώτιον «τὴν ἡμετέραν ἐξ Ἅιδου ἀπολύτρωσιν» δηλοῖ. Ἀλλ' ἐκ τῆς 25 Δεκεμβρίου ὀπισθοδρομικῶς μέχρι τῆς 25 Μαρτίου εἶναι ἀκριβῶς ἐννέα μῆνες· ποία ὅθεν ἄλλη ἡμέρα παρὰ ἡ τελευταία αὕτη ἠδύνατο φυσικώτερον ν' ἀναδειχθῇ ἡμέρα τῆς Εὐαγγελίσεως αὐτοῦ; Εἰς τὴν θέσιν «τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν» ἀντεισῆλθεν «ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ», καὶ ἡ ἐθνικὴ ἑορτὴ ἔλαβε τὸ χριστιανικὸν ὄνομα «Εὐαγγελισμὸς τῆς Μαρίας.»

Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, ὅστις (περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος) τὴν ἑορτὴν τῆς 25 Δεκεμβρίου ἀντὶ τῆς 6 Ἰανουαρίου κυρίως προήγαγεν, ἀποδεικνύει τὸ ὀρθὸν τῆς τοιαύτης παραδοχῆς ἀκόμη διὰ τούτου, ὅτι, ὅτε ἡ Ἐλισάβετ συνέλαβεν, ὁ σύζυγος αὐτῆς, ὁ ἱερεὺς Ζαχαρίας (κατὰ Λουκᾶν α', 9-10) μόνος ἐν τῷ ναῷ ἐθυμία, ἐνῷ ὁ λαὸς ἔξωθεν ἵστατο. Τοῦτο ὅμως ἐγίνετο τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἐξιλασμοῦ. Τὸν ἕκτον μῆνα μετὰ τοῦτο ἐστάλη (Λουκᾶ α', 26) ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν Μαρίαν. Ἡ ἡμέρα τοῦ ἐξιλασμοῦ συμπίπτει κατὰ Σεπτέμβριον· ἓξ μῆνας μετὰ τοῦτον εἶναι ὁ Μάρτιος, ὅτε τελεῖται ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Μαρίας.

Ἡ 25 Δεκεμβρίου ἀπετέλεσεν οὕτω τὸν σύνδεσμον μετ' ἀρχαίας ἐθνικῆς τῇ φύσει ἑορτῆς, καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς 24 Δεκεμβρίου τὸν πρώτιστον σύνδεσμον, καὶ ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, τὸν σύνδεσμον μετὰ ἰουδαϊκῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς, ἥτις κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας δημοτελῶς ἑωρτάζετο, τῆς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τουτέστιν ἑορτῆς τῆς θεμελιώσεως τοῦ δευτέρου Ναοῦ, τελουμένης τῇ 24 τοῦ ἐννάτου μηνὸς τῆς ἰουδαϊκῆς χρονολογίας, ὅπερ μετὰ τῆς 24 Δεκεμβρίου σχεδὸν συμπίπτει. Ὁ χριστιανισμὸς λοιπὸν ἔθηκεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑλικοῦ τὸν πνευματικὸν καὶ συμβολικὸν «Ναὸν τοῦ Κυρίου» — τὸν Χριστόν.

Οὕτως ἤρξατο ἡ τῶν Χριστουγέννων ἑορτὴ, ἀπὸ τῆς υἱοθεσίας ἐθνικῆς μὲν τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀπήχησιν, ἰουδαϊκῆς δὲ τὴν καταγωγὴν ἑορτῆς. Ἡ παραδοχὴ τῆς πρώτης ἠνέῳξε τῇ νέᾳ θρησκείᾳ τὴν ὁδὸν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, διότι ὅλα ἑώρταζον ὑπὸ διαφόρους ἐθιμοταξίας τὴν ἑορτὴν τοῦ αὐξοντος, ἀνανεουμένου ἡλίου, φθίνοντος Δεκεμβρίου.

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ.

(Ἐρέυνισμα.)

Αἱ παρασκευαὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων (Christmas) ἄρχονται ἀπὸ πέρατος ἕως πέρατος τῆς Ἀγγλίας ἐνωρίτατα, καὶ ἐνεργοῦνται μετὰ πυρετώδους ἀληθῶς δραστηριότητος. Ἀπὸ ἑβδομάδων ἤδη καθίσταται ἡ ἑορτὴ αὕτη καὶ ὁ προσήκων αὐτῆς πανηγυρισμὸς σκοπὸς πάσης ἀσχολίας, πάσης ὁμιλίας ἀντικείμενον, καὶ πρόξενος ἀγωνιῶν καὶ ἐργασίας συντόνου. Οἰκοδέσποιναι, ἀρτοπῶλαι, πλακουντοποιοί, σακχαροπλάσται, βιβλιοπῶλαι καὶ πολὺς ἄλλος ὅμιλος παραγωγῶν ἀμιλλῶνται τὶς τοῦ ἄλλου κάλλιον νὰ κοσμήσῃ, ἡ μὲν τὸν οἶκον αὐτῆς, ὁ δὲ τὸ κατάστημά του ἐπὶ τῇ ἐγγιζούσῃ μεγάλῃ ἡμέρᾳ, τῇ καθ' αὐτὸ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῶν ἄγγλων.

Ἡ ἐργασία ἰδίως τῆς οἰκοδεσποίνης εἶνε ἀξία πάσης παρατηρήσεως, καὶ ἡ δραστηριότης αὐτῆς ἀνωτέρα περιγραφῆς. Ἀπὸ βαθέος ὄρθρου ἀρχεται τοῦ ἔργου, καὶ μόλις ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ἀναπαύεται, ὅπως ἀρχίσῃ πάλιν τὴν ἐπαύριον πρωΐαν. Ὡς ἐν πάσῃ οἰκογενειακῇ ἑορτῇ, οὕτω καὶ κατὰ τὰ Χριστούγεννα, ἡ ἀγγλὶς οἰκοδέσποινα εἶνε ὁ πρόεδρος αὐτῆς καὶ ὁ τελετάρχης, ὁ παρασκευαστὴς καὶ ὁ διατάκτης τῶν πάντων. Αὐτὴ θὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν, συμπαραλαμβάνουσα δύο τρεῖς τῶν υἱῶν της, φέροντας καλάθους καὶ σπυρίδας, καὶ σκιρτῶντας ἐκ τῆς χαρᾶς, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν οἰκίαν φορτωμένοι. Αὐτὴ θὰ μεταλλάξῃ ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἐργαστήριον τοῦ κρεωπώλου, τοῦ ὀψοπώλου τὴν ἔκθεσιν, τὸ φορτηγὸν ἁμάξιον τοῦ ὀπωροπώλου, καὶ θὰ κενώσῃ μέχρι πυθμένος τὸ βαλάντιόν της, ἵνα πληρώσῃ μέχρι στεφάνης τοὺς καλάθους τῶν πηδώντων κατόπιν αὐτῆς υἱῶν της. Τοσοῦτον δὲ μεγαλοδώρως θὰ κενωθῇ τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων τῆς οἰκοδεσποίνης τὸ βαλάντιον, ὥστε καθ' ὅλον πολλάκις τὸν Ἰανουάριον περικόπτεται σπουδαίως ἡ καθημερινὴ δαπάνη, ὅπως πληρωθῇ ἡ σπατάλη τῆς ἑορτῆς.

Μετὰ τὴν προμήθειαν τῶν χρησίμων, ἄρχεται ἡ ἐν τῷ οἴκῳ χρῆσις αὐτῶν καὶ διάταξις, ὁ καθαρισμὸς, ἡ εὐτρέπισις καὶ διακόσμησις τῆς οἰκίας· τὰ δάπεδα θὰ πλυθῶσι διὰ ποταμῶν ὅλων ὕδατος, αἱ κλίμακες θὰ τριφθῶσι, θὰ τιναχθῶσιν οἱ τάπητες, θὰ στιλβωθῶσι τῶν παραθύρων τὰ ὑάλια καὶ τῶν θυρῶν τὰ κλεῖθρα, καὶ μεθ' ὅλην αὐτὴν τὴν φοβερὰν προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν ἄρχεται ἡ ἑορτάσιμος τοῦ οἴκου στολή. Πανταχοῦ τότε τῆς αἰθούσης, ἐπὶ τῆς ἑστίας, εἰς τῶν θυρῶν τὰ ἀνώφλια, ἐπὶ τῶν παραθύρων καὶ τῶν παραπετασμάτων, καὶ ὅπου τοῦ τοίχου ὑπάρχει ὀπή τις ἢ καρφίον ἢ εἰκὼν ἀνηρτημένη, θὰ τεθῶσι κλάδοι δαφνοκεράσου, ἰξοῦ καὶ πρίνου, καὶ ἀναμέσον τῶν δροσερῶν αὐτῶν κλωνίων θὰ ταχθῶσιν ἐν ἀτάκτῳ συμμετρίᾳ χαρτίων τεμάχια πολύχροα, ἰδιοτρόπως κεκομμένα, καὶ ταινίαι μακραὶ ἐπάργυροι, φέρουσαι τὴν παροιμιακὴν ἐπιγραφήν: A merry Christmas to you! (Καλὰ Χριστούγεννα!) Εἶτα δὲ, προεδρεύουσα πλέον παντὸς ἐκείνου τοῦ ἑορτασίμου κόσμου, τοποθετεῖται κατάκοσμος, πολύχρους καὶ ἀπαστράπτουσα ἡ ἐλάτη—τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων—ἐπὶ τῆς μεσαίας τραπέζης, καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτῆς ἐξαρτῶνται αἱ λευκαὶ καὶ κόκκιναι καὶ κυαναῖ σημαῖαι, τὰ ἐπίχρυσα κάρυα, αἱ μακραὶ καὶ κυματίζουσαι ταινίαι, τὰ πολυποίκιλα παίγνια τῶν παιδίων, αἱ ἀνθοδέσμαι καὶ οἱ πλαγγῶνες, καὶ ὑπ' αὐτὴν τέλος τίθεται σοβαρὸς ὁ πατὴρ τῶν Χριστουγέννων (father Christmas), σακχαρόπηκτος καὶ προσμειδιῶν εἰς τὸ φαιδρὸν σμῆνος τῶν κυκλούντων αὐτὸν παιδίων. Ἐκεῖ δὲ τότε, περὶ τὴν ἑορτάσιμον ἐκείνην τράπεζαν, καὶ ὑπὸ τοὺς κρεμασμένους ἀπὸ τῆς ὀροφῆς κλάδους ἰξοῦ, τε-

λεῖται τὸ ἀρχαῖον καὶ πλῆρες ἀφελείας ἀγγλικὸν ἔθιμον: to kiss under the mistletoe (φίλημα ὑπὸ τὸν ἰξὸν), δι' οὗ παρέχεται εἰς τοὺς νέους ἡ ἐλευθερία νὰ ἀσπάζωνται ὅσας κορασίδας ἤθελον εὕρει ἱσταμένας ὑπὸ τοὺς ἄνωθεν κρεμαμένους ἐκείνους κλάδους. Φαντάζεταί τις εὐκόλως τὰς ἐνέδρας καὶ τὴν κατασκοπείαν τῶν νέων, καὶ τὰς κραυγάς, τὴν δρομαίαν φυγήν, καὶ . . . τὰ ἐρυθήματα τέλος τῶν ἀπροσέκτων νεανίδων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τούτῳ παρασκευάζεται ἐν τῷ μαγειρείῳ ὁ περίφημος ἀγγλικὸς πλακοῦς pudding. Ἡ νεαρὰ καὶ ξανθὴ οἰκοδέσποινα, πορφυρᾶς ἔχουσα τὰς παρειάς, πλήρη ἀλφίτων τὴν κόμην καὶ ὑπὸ ζύμης κεκαλυμμένας τὰς χεῖρας, κόπτει εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ ἀπαραίτητον εἰς κατασκευὴν τοῦ πλακοῦντος ῥόδινον λίπος, μαλάσσει καὶ σφίγγει διὰ τῶν μικρῶν της δακτύλων τὴν λευκὴν ζύμην, φυλακίζει καὶ δένει αὐτὴν ἐντὸς τοῦ χειρομάκτρου, καὶ τὴν βυθίζει τέλος ἐντὸς τῆς μεγάλης χύτρας τοῦ μαγειρείου, ἵνα βράσῃ ἐκεῖ διὰ σιγανοῦ πυρός.

Τέλος πάντων ὁ πλακοῦς ἐψήθη, καὶ ἡ μεγάλη ἡμέρα ἔφθασε.

Πᾶσα ἀγγλικὴ οἰκογένεια, πλουσία ἢ πτωχή, θὰ συναγάγῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ μέλη αὐτῆς πέριξ ἀφθόνου τραπέζης. Καὶ αὐτὰ τὰ πτωχοτροφεῖα (workhouses) ἑορτάζουσι τὰ Χριστούγεννά των. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄγγλος ἐργάτης εἶνε ἥκιστα οἰκονόμος καὶ προμηθής, οἱ ἔμποροι συνέστησαν τὸν Σύλλογον τῶν Χριστουγέννων (Christmas Club), δι' οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ σπαταλώτατοι τῶν ἐργατῶν δύνανται νὰ τελέσωσι φαιδρῶς τὴν ἐθνικὴν ἑορτήν, πληρώνοντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὀκτωβρίου ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα ἥμισυ σελλίνιον (ἢ 1 ἢ 2, ἀναλόγως τῆς διαθέσεως καὶ τῶν πόρων των) εἰς τὸν ὀψοπώλην, τὸν κρεωπώλην καὶ τὸν ὀρνιθοπώλην. Ὁ ἔμπορος συνάγει τοὺς ἐράνους, καὶ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων ἀποδίδει αὐτοὺς εἰς σταφίδας, σάκχαριν, χῆνας, πλακοῦντας κ.τ.λ. Οὕτω δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ πτωχότατοι, οἱ ἄστεγοι καὶ οἱ σπάταλοι κοινωνοῦσι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἐκτὸς ἐὰν—ὅπερ συμβαίνει πολλάκις—πτωχεύσῃ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἔμπορος, καὶ οἱ ἔρανοι τῶν καταβαλόντων μεταβῶσιν εἰς τῶν δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως τὰ βαλάντια.

Ἡ ἐπαύριον τῶν Χριστουγέννων εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν δώρων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν πρωτοχρονιάν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ δῶρα ταῦτα περικλείονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντὸς κυτίδων (boxes), καλεῖται ἐκ τούτου καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη boxing day. Ὡς παρ' ἡμῖν ἡ πρώτη τοῦ ἔτους, οὕτως ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ boxing day εἶνε συγχρόνως ἡ προσφιλὴς καὶ ἀπὸ μακροῦ προσδοκωμένη ἡμέρα τῶν διανομέων, τῶν ὁδοκαθαριστῶν, τοῦ γαλακτοπώλου, τοῦ γραμματοκομιστοῦ, καὶ πάσης τῆς λοιπῆς ὑπηρετικῆς ὁμάδος, ἥτις ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας πληροῖ τὸ μαγειρεῖον, ὅπου εὑρίσκει πλακοῦντα ἰδιαίτερον, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένον, καὶ φιάλας τινὰς ῥακῆς (gin) ἢ βισκίου. Ἐκεῖθεν ἐξέρχονται πάντες τὴν νύκτα πλήρη μὲν ἔχοντες τὸν στόμαχον κρεῶν καὶ πλακοῦντος καὶ οἰνοπνεύματος, μεστὴν δὲ τὴν κεφαλὴν ἀναθυμιάσεων, καὶ σπεύδουσι νὰ ἀναλύσωσιν εἰς ῥακήν, ἐντὸς τοῦ πρώτου πνευματοπωλείου, τὰ ἐντὸς τοῦ βαλαντίου των περισυναχθέντα ὀλίγα κέρματα. Εἶτα δὲ περιέρχονται τὰς ὁδοὺς, κατὰ κλονουμένας καὶ οἰνοβαρεῖς ὁμάδας, ὠρυόμενοι καὶ θορυβοῦντες, πίπτοντες καὶ ἀνεγειρόμενοι, θραύοντες τὰς ὑέλους, ἀποσπῶντες τοὺς κώδωνας καὶ τὰ ῥόπτρα τῶν οἰκιῶν, ποὺ δὲ καί που συντρίβοντες καί τινας φανούς. Ἡ ἀστυνομία ἀνέχεται, κατ' ἐπικρατῆσαν ἔθιμον, τὰ κρόνια ταῦτα, καὶ ἀρκεῖται συλλέγουσα τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐκ τοῦ βορβόρου τοὺς διανυκτερεύσαντας ἐντὸς τῶν αὐλάκων μεθύσους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὧν ἐπὶ νύκτα ὅλην δὲν ἐτάραξεν οὔτε διέκοψε τὸν μολύβδινον ὕπνον ἡ βροχὴ καὶ τὸ ψῦχος.

Α. Σ. Β.

Η ΜΙΚΡΑ ΦΩΣΦΟΡΟΠΩΛΙΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀνδερσεν.

Τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ, ἡ χιὼν πυκνὴ κατέπιπτε καὶ τὸ σκότος ἤρχιζεν ἐπικρατοῦν· ἡ ἑσπέρα — τελευταία ἑσπέρα τοῦ παλαιοῦ ἔτους — προὐχώρει. Ἐν τούτοις μ' ὅλον τὸ ψῦχος καὶ τὸ σκότος μικρὰ πτωχὴ κόρη, ἀσκεπὴς καὶ ἀνυπόδητος, ἐπλανᾶτο εἰσέτι εἰς τὰς ὁδούς. Ὅταν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας της ἐφόρει ζεῦγος ἐμβάδων, αἵτινες ὅμως ἦσαν μεγάλαι δι' αὐτὴν — ἀνῆκον πράγματι εἰς τὴν μητέρα της—, καὶ ἐνῷ ἔτρεχε ταχέως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς ὁδοῦ ὅπως ἀποφύγῃ τὰς ἁμάξας, αἱ ἐμβάδες κατέλιπον τοὺς πόδας της. Καὶ τὴν μίαν μὲν ἐξ αὐτῶν δὲν κατώρθωσε νὰ εὕρῃ, τὴν δὲ ἄλλην ἀνήρπασε μικρὸν παιδίον καὶ ἀνεχώρησε δρομαῖον, φρονοῦν βεβαίως ὅτι ἠδύνατο νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς κοιτὶς τῆς κούκλας του.

Οὕτω προὐχώρει ἡ μικρὰ, καὶ οἱ μικροί της πόδες ἐγίνοντο ἰάνθινοι ἐκ τοῦ ψύχους. Εἰς τὴν χεῖρά της ἐκράτει μικρὸν κυτίον φωσφόρων, ἱκανὰ δὲ ἄλλα ἔφερεν ἐντὸς τῆς βακώδους της ποδιᾶς. Οὐδεὶς καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἡμέραν ἠγόρασεν ἐξ αὐτῶν, οὐδεὶς τῇ ἔδωκε μίαν κἂν δεκάραν. Τρέμουσα ἡ δυστυχὴς κόρη ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης ἐσύρετο εἰς τὰ πρόσω, ζῶσα εἰκὼν τῆς θλίψεως! Πτωχὴ κόρη!

Νιφάδες χιόνος κατέπιπτον ἐπὶ τῆς ὡραίας μακρᾶς της κόμης, ἥτις ἐκυμάτιζεν ἀνελισσομένη εἰς χαριεστάτους βοστρύχους ἐπὶ τῶν ὤμων της. Ἀλλ' οὔτε τὴν καλλονὴν αὐτῆς οὔτε τὸ

ψῦχος ἀνελογίζετο ἡ μικρά. Φῶτα ἔλαμπον εἰς τὰ παράθυρα, ἡ δ' ἀπὸ πολλῶν οἰκιῶν ἀναδιδομένη κνίσσα ὀπτῆς χηνὸς προσέβαλε τὴν ὄσφρησίν της· ἦν παραμονὴ τοῦ νέου ἔτους, καὶ ταύτην ἀνελογίσθη.

Εἰς γωνίαν ἀποτελουμένην ἐκ δύο οἰκιῶν, ὧν ἡ μία προεξεῖχε τῆς ἄλλης, ἐκάθισε τέλος καὶ συνέστειλε πρὸς ἑαυτὴν τοὺς μικροὺς πόδας της· ἀλλ' εἰς μάτην — δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς θερμάνῃ. Εἰς τὴν οἰκίαν νὰ ἐπιστρέψῃ δὲν ἐτόλμα, διότι δὲν εἶχε πωλήσει φωσφόρα, δὲν εἶχε κερδίσει οὐδὲ ἓν λεπτὸν, καὶ ἴσως ὁ πατήρ της ἤθελε τὴν δείρει· ἄλλως δὲ ἡ οἰκία της ἦτο τόσον ψυχρά, ὅσον καὶ ἡ ὁδὸς—ἦτο ὑπερῶον· καίτοι δὲ αἱ μεγαλείτεραι τῆς σέγης ῥωγμαὶ εἶχον φραχθῆ δι' ἀχύρων καὶ ῥακῶν, εἰσεχώρει ὅμως δι' αὐτῶν καὶ ἡ χιὼν καὶ ὁ ἄνεμος. Αἱ χεῖρές της εἶχον σχεδὸν ἀπονεκρωθῆ ἐκ τοῦ ψύχους, καὶ ἴσως ἓν μόνον μικρὸν φωσφόρον ἠδύνατο νὰ τὰς θερμάνῃ, ἂν ἐτόλμα νὰ τὸ ἀνάψῃ. Ἐδίστασεν ἐπὶ μικρὸν, εἶτα ἐξήγαγεν ἓν καὶ τὸ ἔτριψεν ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἐξαίσια! λαμπρὰ θερμὴ φλὸξ ἀνεδόθη, ἣν περιέβαλε διὰ τῶν χειρῶν της· ἦτο φωταψία σχεδὸν διὰ τὴν μικρὰν πτωχὴν κόρην— ὄχι, μᾶλλον μαγικὴ λαμπάς—,διότι τῇ ἐφάνη αἴφνης ὅτι ἐκάθητο ἐνώπιον μεγάλης σιδηρᾶς θερμάστρας μὲ ὀρειχάλκινα κοσμήματα, ἐξαισίως ἀστράπτοντα εἰς τὸ πῦρ! Προέβαλε τότε καὶ τοὺς πόδας της, ὅπως τοὺς θερμάνῃ ἐπίσης· ἀλλοίμονον! ἀμέσως ἡ φλὸξ ἐσβέσθη, ἡ θερμάστρα ἐξηφανίσθη καὶ ἡ μικρὰ κόρη εὑρέθη ψυχρὰ καὶ καταβεβλημένη, κρατοῦσα τὸ καὲν φωσφόρον εἰς τὴν χεῖρα!

Ἔτριψε καὶ δεύτερον φωσφόρον ἐπὶ τοῦ τοίχου· τὸ φωσφόρον ἀνήφθη καὶ ἔλαμψε κύκλῳ, ὅπου δὲ τοῦ τοίχου ἐξετάθη τὸ φῶς του, τὸ μέρος ἐκεῖνο κατέστη διαφανὲς, καὶ ἡ μικρὰ κόρη ἠδυνήθη νὰ παρατηρήσῃ δι' αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ. Εἶδεν ἐκεῖ τράπεζαν ἐστρωμένην μὲ χιονόλευκον κάλυμμα, ἐφ' οὗ ἔλαμπον σκεύη σινικά· χὴν δὲ μὲ μῆλα παραγεμισμένη καὶ μὲ ξηρὰ δαμάσκηνα ἔκειτο εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς ἀχνίζουσα· αἴφνης — τὸ εὐαρεστότερον πάντων — ἡ χὴν ἐκείνη, μὲ τὸ μαχαίριον καὶ τὴν περόνην ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐπήδησεν ἐκ τοῦ τρυβλίου χαμαὶ καὶ ἤρχισε περιπατοῦσα ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἀκριβῶς ἐνώπιον τοῦ πτωχοῦ κορασίου. Ἀλλὰ.. τὸ φωσφόρον ἐσβέσθη, καὶ ὄπισθεν τῆς πτωχῆς κόρης εὑρέθη ὁ τραχὺς μόνον τοῖχος.

Ἀνῆψε καὶ τρίτον φωσφόρον, καὶ τρίτη ἀνεδόθη φλὸξ· ἤδη ἐκάθητο ὑποκάτω ὡραιοτάτου δένδρου τῶν Χριστουγέννων, ὅπερ ἦτο πολὺ κάλλιον ἐστολισμένον ἢ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ὅπερ εἶχεν ἴδει τὴν παρελθοῦσαν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, διὰ τῶν ὑελίνων θυρῶν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πλουσίου ἐμπόρου. Ἄνωθέν της ἔλαμπον ἑκατοντάδες κηρίων ἐντὸς τῶν πρασίνων κλάδων τοῦ δένδρου, καὶ μικραὶ εἰκόνες ἐκρέμοντο ἀπ' αὐτῶν, ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας τὰς ὁποίας εἶχεν ἴδει εἰς τὰ παράθυρα τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων. Τὸ παιδίον ἔτεινε τὰς χεῖράς του πρὸς αὐτὰς μετ' ἀγαλλιάσεως, ἀλλὰ τὸ φῶς τοῦ φωσφόρου ἐσβέσθη καὶ πάλιν. Τὰ κηρία ὅμως τῶν Χριστουγέννων ἔλαμπον ἔτι ἀνυψούμενα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον — καὶ ἡ κόρη τὰ εἶδεν ὡς ἀστέρας ἀκτινοβολοῦντας εἰς τὸν οὐρανόν· ἓν ἐξ αὐτῶν ἔπεσε, καὶ λάμψις μακρὰ, ὡς οὐρὰ πυρίνη, τὸ παρηκολούθησε.

«Τώρα κάποιος ἀποθνήσκει», εἶπεν ἡ μικρὰ ἠρέμα, διότι εἶχεν ἀκούσει παρὰ τῆς μάμμης της—ἥτις μόνη ὑπῆρξε πρὸς αὐτὴν ἀγαθὴ, καὶ εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀποθάνει—ὅτι ὅταν ἄστρον τι πίπτῃ, ἀθάνατον πνεῦμα ἐπιστρέφει εἰς τὸν Θεὸν ὅστις τὸ ἔπεμψεν.

Ἔτριψε καὶ ἕτερον φωσφόρον ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς φλογός του ἐφάνη αἴφνης ἡ ἀγαπητή της μάμμη ἀγαθὴ καὶ φιλόστοργος ὡς πάντοτε, ἀλλ' εὐτυχὴς ἤδη καὶ ἀκτινοβολοῦσα ὡς οὐδέποτε τὴν εἶχεν ἴδει ζῶσαν.

«Μάμμη!» ἀνέκραξεν ἡ κόρη, «λάβε με μαζύσου! Εἰξεύρω, θὰ μὲ ἀφήσῃς καὶ σὺ ἅμα σβεσθῇ τὸ φωσφόρον! Θὰ σβεσθῇς καὶ σὺ ὡς τὸ θερμὸν πῦρ τῆς θερμάστρας, ὡς τὸ λαμπρὸν συμπόσιον τῆς παραμονῆς τοῦ νέου ἔτους, ὡς τὸ ὡραῖον δένδρον τῶν Χριστουγέννων!» Καὶ ταχέως, ἵνα μὴ ἐξαφανισθῇ καὶ ἡ μάμμη της, ἀνῆψεν ἡ μικρὰ ἅπαντα τὰ ἐν τῷ κυτίῳ ἀπολειπόμενα φωσφόρα· τοσοῦτον δὲ λαμπρὰ ἀνεδόθη ἡ φλόξ των, ὥστε οὐδ' ἡ μεσημβρία ἤθελε φανῇ λαμπροτέρα. Ποτὲ ἡ ἀγαθὴ γραῖα μάμμη δὲν εἶχε φανῇ τόσον ὑψηλὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς, τόσον ὡραία καὶ ἀγαθή. Ἔκυψε πρὸς τὴν μικρὰν κόρην, τὴν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ ἀμφότεραι ἀπέπτησαν ὁμοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ὑψηλὰ, ὑψηλὰ, μέχρις οὗ ἔφθασαν εἰς ἐκείνην τὴν χώραν ὅπου καὶ πόνος καὶ ψῦχος καὶ πεῖνα εἰσὶν ἄγνωστα—ἦσαν εἰς τὸν Παράδεισον.

Ἀλλὰ τὴν ἑπομένην ψυχρὰν πρωΐαν, εὑρέθη ἡ μικρὰ πτωχὴ κόρη συνεσταλμένη εἰς τὴν γωνίαν της, ἀποθανοῦσα ἐκ τοῦ ψύχους τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ παλαιοῦ ἔτους. Αἱ παρειαί της ἔλαμπον καὶ τὰ χείλη της ἐμειδίων. Ὁ ἥλιος τοῦ νέου ἔτους ἠκτινοβόλησεν ἐπὶ τῆς νεκρᾶς κόρης· ἀκίνητος δὲ ἔμεινεν ἐκεῖ, φέρουσα ἐπὶ τῆς ποδιᾶς της τὰ φωσφόρα, τῶν ὁποίων ἓν κυτίον εἶχε καθ' ὁλοκληρίαν καῆ.

«Εἶχε προσπαθήσει νὰ θερμανθῇ τὸ ἀτυχὲς πλάσμα!» εἶπον οἱ ἄνθρωποι· ἀλλ' οὐδεὶς ποτε ἔμαθεν οὔτε ποῖα ὡραῖα ὁράματα εἶδεν ἡ ταλαίπωρος κόρη, οὔτε πόσον μεγαλοπρεπῶς αὐτὴ καὶ ἡ μάμμη της ἑώρτασαν τὸ νέον ἔτος.

Π. Σ. Φ.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐθεώρουν τόσον ἀπεχθῆ τὴν ἀ-

χαριστίαν, ὥστε ἡ μεγίστη ὕβρις ἦν ἀπέδιδον εἰς ἀχρεῖόν τινα ἦτον ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἀχαρίστου.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ

Ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης, μόλις ὢν τριακοντούτης ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως, εἶχεν ἀρετὰς ἐξαιρέτους. Ἦτο τῳόντι μεγαλόψυχος ὡς ἰδιώτης τε καὶ ὡς δημόσιος ἄνθρωπος· οὐ μόνον ἐσυγχώρησε τὸν φονέα τοῦ πατρός του, ἀλλὰ καὶ εὐποιητικὸς πρὸς αὐτὸν ἀνεδείχθη, μίαν μόνην ἐπιβαλὼν αὐτῷ τιμωρίαν, τοῦ νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ποτὲ ἐνώπιόν του· δι' ἅπαντος δὲ τοῦ ἀγῶνος, ἐν τοῖς κρισιμωτάτοις τῶν καιρῶν, οὐδέποτε ἀπέβαλε τὸ μέγα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ παράστημα. Δι' ἀνεξαντλήτου εὐροίας λόγου, συνδυαζομένης μετὰ τῆς ἀφοσιώσεως ἣν ἐνέπνεεν ἡ δεδοκιμασμένη αὐτοῦ σύνεσις, πλειστάκις ἐχαλιναγώγησε τὰ ἀφηνιάσαντα πλήθη· καί ποτε φοβερᾶς ἐκραγείσης συμπλοκῆς μεταξὺ Ὑδραίων καὶ τῆς ἐκ Πελοποννησίων καὶ Ῥουμελιωτῶν συγκειμένης φρουρᾶς τῆς νήσου, παρελθὼν ἀτρόμητος εἰς τὸ μέσον καὶ λαλήσας πρὸς μὲν τοὺς ναύτας ἀλβανιστί, πρὸς δὲ τοὺς πεζοὺς ἑλληνιστί, περιήγαγεν αὐτούς, αἱματοφύρτους ἔτι ὄντας, νὰ ἀσπασθῶσιν ἀλλήλους. Καί περ ἑτερόφθαλμος ὤν, εἶχε θαυμαστὴν ὀξυδέρκειαν περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει ἡ Ἑλλὰς τὴν εἰς ναύαρχον προχείρισιν καὶ τὴν ἐπὶ ἓξ ὅλα ἔτη ἀδιάσειστον ἐν τῷ ἀξιώματι τούτῳ διατήρησιν τοῦ Ἀνδρέου Μιαούλη. Εἶχε τὴν συνείδησιν τοῦ τὶ δύναται καὶ τὶ δὲν δύναται νὰ πράξῃ, προτέρημα σπανιώτατον παρ' ἡμῖν, οἵτινες νομίζομεν πάντες ὅτι πρὸς πάντα πεφύκαμεν. Εἶχε τὴν συνείδησιν, ὅτι ἂν ἦτο ὁ ἄριστος τῶν ναυτικῶν πραγμάτων κυβερνήτης, δὲν εἵπετο ἐκ τούτου, ὅτι ἠδύνατο ἐξ ἴσου ἐπιτηδείως νὰ ἀναλάβῃ καὶ τῆς ὅλης Ἑλλάδος τὴν κυβέρνησιν. Πολλάκις δ' ἐπὶ τούτῳ παρακληθεὶς ἀείποτε ἀπεποιήθη, καὶ μόλις ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Γεώργιον νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰς ἠπειρωτικὰς τῆς Ἑλλάδος ὑποθέσεις, αὐτὸς ἐπιμόνως ἀποφυγὼν τοὺς σκοπέλους καθ' ὧν ἐκεῖνος συνετρίβη. Μηδ' ὀνομάσῃ τις ἀρνητικὴν τὴν ἀρετὴν ταύτην, διότι δι' αὐτῆς δὲν ἔσωσε μόνον τὴν ἰδίαν ὑπόληψιν, ἔσωσε καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν, διατηρήσας μέχρι τέλους τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ναυτικοῦ ἀγῶνος ἐξ ἧς ἐξηρτᾶτο πρὸ πάντων ἡ τῆς πατρίδος τύχη καὶ ἣν ἤθελε διακινδυνεύσει, ἐὰν ἀναμιγνυόμενος εἰς ἀλλότρια, ἀπέβαλλε τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἀπέβη συμφυὴς αὐτῷ ἡ ἐν τῇ τάξει ἐγκαρτέρησις, ὥστε οὐδέποτε ἐπείσθη νὰ ἀποδημήσῃ ἐξ Ὕδρας, οὔτε ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, οὔτε μετά. Κυβερνῆται καὶ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν καὶ ἔτυχον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τῆς προσηκούσης εὐλαβοῦς δεξιώσεως, ἀλλ' αὐτὸς οὐδέποτε ἀπέδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐπίσκεψιν. Ἐνόμιζες ὅτι ἦτο εἷς τῶν βράχων τῆς Ὕδρας, ὅστις, καίτοι ἐμψυχωθεὶς ὑπὸ τοῦ Δευκαλίωνος, δὲν ἠδύνατο νὰ μετακινηθῇ χωρὶς νὰ ἐπαγάγῃ δεινὴν αὐτῆς ἀλλοίωσιν.[1]

ΤΑ ΝΕΩΣΤΙ ΕΦΕΥΡΕΘΕΝΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΣΩΣΙΝ ΤΩΝ ΝΑΥΑΓΩΝ

Ἀπὸ τῆς εἰς τὴν ναυτιλίαν ἐφαρμογῆς τῶν ἀτμομηχανῶν ἡ κατὰ θάλασσαν ἐμπορία τοῦ κόσμου ἔλαβε τεραστίαν ἐπίδοσιν.

Οἱ Ὠκεανοί, οἵτινες ἄλλοτε ἦσαν ἢ πάντῃ ἔρημοι ἢ σπανίως μόνον ὑπὸ ἱστιοφόρων πλοίων διεπλέοντο, αὐλακοῦνται τὰ νῦν ὑπὸ πολλῶν καὶ παμμεγέθων ἀτμοπλοίων, ἅτινα πρὸς τῷ φορτίῳ μεταφέρουσι μέχρι χιλίων ἕκαστον ἐπιβατῶν καὶ ὁμοιάζουσιν ἀληθῶς πρὸς πλεούσας πόλεις.

Ἡ συγκοινωνία ἔκτοτε κατέστη τακτικὴ καὶ ταχεῖα, οἱ ταξειδεύοντες τυγχάνουσιν ἐντὸς τῶν μεγάλων τούτων ἀτμοπλοίων πάσης περιποιήσεως καὶ ἀναπαύσεως ὡς καὶ πάσης σχετικῆς ἀσφαλείας. Ὅθεν, ὑποβοηθοῦντος καὶ τοῦ μεγαλουργοῦ καὶ ῥιψοκινδύνου ἐκείνου πνεύματος τοῦ χαρακτηρίζοντος τὸν καθ' ἡμᾶς αἰῶνα, ἡ κίνησις τῆς ναυτιλίας ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐδιπλασιάσθη καὶ ἐτετραπλασιάσθη.

Οὕτω σήμερον πλέον τῶν δύο χιλιάδων ἀνθρώπων ἐτησίως διαπλέουσι τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν πορευόμενοι εἴτε ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀμερικήν, εἴτε ἐκεῖθεν εἰς Εὐρώπην. Ἑξήκοντα δὲ ἄλλαι χιλιάδες διαπλέουσι τὸν μέγαν Ὠκεανὸν τὸν περιβρέχοντα τὴν Ἰνδικήν, τὴν Κίναν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Αὐστραλίαν, καὶ πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων ταξειδεύουσιν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς θαλάσσας.

Ἕνεκα τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιδόσεως τῆς ναυτιλίας οἱ ἐν τῇ θαλάσσῃ κίνδυνοι κατέστησαν μᾶλλον κατάδηλοι ἢ πρότερον, ὅτε ἄγνωστοι ἦσαν οἱ μεγάλοι πλόες. Διότι οἱ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ λ.χ. Ὠκεανῷ κίνδυνοι εἶνε οἱ αὐτοί, οἷοι καὶ πρότερον, ἐκτὸς μόνον τοῦ κινδύνου τῆς συγκρούσεως δύο ἀτμοπλοίων, ὅστις τώρα προσετέθη ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν πλοίων ἅτινα διασχίζουσι καθ' ἑκάστην τὸν ῥηθέντα ὠκεανόν. Δυνατὸν εἰπεῖν μάλιστα ὅτι τώρα διὰ τὴν γενομένην τελειοποίησιν τῆς θαλασσοπλοΐας ὀλιγώτερα δυστυχήματα συμβαίνουσιν ἢ πρότερον· ἕκαστον μόνον ναυάγιον λαμβάνει μεγαλητέρας διαστάσεις καὶ φαίνεται πολὺ φοβερώτερον διότι μεγαλήτερα εἶνε τὰ πλοῖα καὶ κατ' ἀκολουθίαν πλειότεροι οἱ πάσχοντες ἐπιβάται. Διὰ τοῦτο τῆς θαλάσσης τὰ θύματα ἀναβαίνουσι καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς πολλὰς χιλιάδας. Καὶ ὅσῳ μεγαλητέραν ἐπίδοσιν θὰ λαμβάνῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ναυτιλία, τόσῳ μοιραίως θ' αὐξάνωσι καὶ τὰ συμβαίνοντα δυστυχήματα. Σκέψις λοιπὸν ἐγένετο τίνι τρόπῳ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῇ μέσον πρὸς ὀλιγόστευσιν τῶν καταστροφῶν τούτων. Καὶ πρῶτον μὲν ἀνεγνωρίσθη εὐθὺς ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε ὑπάρχοντα μέσα πρὸς διάσωσιν τῶν ναυαγῶν, αἱ σωστικαὶ λέμβοι, οἱ σημαντῆρες κλ., οὔτε ἐπήρκουν εἰς τὰς ὁσημέραι αὐξανομένας ἀνάγκας, οὔτε ἐπέφερον τὰ δέοντα ἀποτελέσματα· ἦσαν ἑνὶ λόγῳ ἀνεπαρκῆ. Ἔπειτα πῶς ἦτο δυνατὸν ἐν ὥρᾳ κινδύνου νὰ ἐμποδίσῃ τις τοὺς ἀπέλπιδας ἐπιβάτας ἀπὸ τοῦ νὰ συσσωρευθῶσιν εἰς τὴν λέμβον, ἥτις ὑπὸ τὸ τόσον βάρος θὰ ἐβυθίζετο ἀφεύκτως; Οἱ δὲ ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ἐναπομένοντες δὲν ἔχουσι τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ἵνα παρασκευάσωσι σχεδίας καὶ δι' αὐτῶν ζητήσωσι καταφύγιον. Τὰ κύματα εἰσορμῶντα εἰς τὸ χαῖνον σκάφος, δὲν δίδουσι καιρὸν διὰ τοιαύτας παρασκευάς. Καὶ βυθίζεται τὸ πλοῖον. Ἐκεῖνοι, οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ ἐπανέλθωσι πάλιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀβύσσου, παλαίουσιν ἐπ' ὀλίγον. Μακάριοι ἂν ἐν τῇ ὁμίχλῃ καὶ τῷ σκότει τῆς νυκτὸς δυνηθῶσι νὰ πιασθῶσιν ἀπό τινος σημαντῆρος ἢ ἀπό τινος ἐκβρασθέντος καὶ ἐπιπλέοντος ναυαγίου. Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς οὐδὲν ἄλλο συχνάκις κατορθοῦσιν ἢ νὰ παρατείνωσι τὴν ὀδυνηράν των ἀγωνίαν. Καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ ψύχους, παγόνουσι καὶ τὰ ἄτονα δάκτυλά των ἀφίνουσι νὰ διαφύγῃ ἡ σώτειρα σανίς!

Καὶ ὅμως εἶνε τόσον πλησίον πολλάκις ἡ ἀκτή. Θὰ ἔλθῃ βοήθεια· ὀλίγας ὥρας ἂν δυνηθῶσι νὰ ὑπομείνωσι σώζονται. Οὕτω πρό τινος ἀπωλέσθη νύκτωρ πλοῖον ῥιφθὲν ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐπὶ τῶν βραχωδῶν ἀκτῶν τῆς Ἀγγλίας. Τετρακόσιοι ἦσαν οἱ ἐπιβάται· ὅτε δὲ τὴν πρωΐαν ἔσπευσαν αἱ λέμβοι ἵνα τοὺς διασώσωσιν ἑκατὸν μόλις ἔζων ἀκόμη.

Ὁ πεπολιτισμένος κόσμος συνεκινήθη ἐπὶ τοῖς ἐπανειλημμένοις τούτοις δυστυχήμασι καὶ οἱ ἁρμόδιοι ἤρχισαν ν' ἀσχολῶνται περὶ τὴν ἐφεύρεσιν σωστικῶν μέσων ἱκανοποιούντων τὰς σημερινὰς ἀνάγκας. Τὸ ζήτημα ἦτο νὰ ἐξευρεθῇ ὁ τρόπος δι' οὗ οἱ ναυαγοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ μένωσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλειότερον ἐν τῇ θαλάσσῃ ἕως οὗ νὰ ἤθελον προφθάσῃ εἰς βοήθειάν των αἱ σωστικαὶ λέμβοι, ἃς διατηροῦσιν εἰς ἁπάσας σχεδὸν τὰς ἀκτὰς αἱ πρὸς διάσωσιν τῶν ναυαγῶν Ἑταιρίαι.

Πρὸς τοῦτο, πρῶτον μὲν ἐφευρέθη ὄργανόν τι ἐπικληθὲν *εὔελπις σημαντήρ*. Πρὸ δύο δ' ἐτῶν ὁ γάλλος Κ. Γοσσελὲν ἐφεῦρε σωστικήν τινα ἐνδυμασίαν καταλληλοτάτην καὶ ἁπλουστάτην. Ἡ ἐνδυμασία αὕτη σύγκειται ἐξ ἑνὸς μακροῦ σωλῆνος ἐκ *καουτσοὺ*, ὅστις περιελίσσεται περὶ τὸ σῶμα ὡς γιλέκιον, καὶ ὅστις πλήρης ὢν ἀέρος δύναται ἐπ' ἄπειρον σχεδὸν νὰ ἐπιβαστάσῃ τὸν ναυαγὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ὄργανον τοῦτο δὲν καλύπτει τὸ σῶμα, καὶ ὁ ταλαίπωρος ναυαγὸς θὰ διεσώζετο μὲν δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ θὰ ὑπέκυπτε βεβαίως εἰς τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος.

Κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον ὁ ἀμερικανὸς Κ. Μέρριμαν ἐπενόει ἕτερον σωστικὸν ὄργανον καὶ διεπιστεύετο τὴν διάδοσιν αὐτοῦ εἰς ἄνδρα ἐκτάκτου δραστηριότητος, τὸν πλοίαρχον Βόϋτον, ὅστις διὰ τὰ πρόσφατα αὐτοῦ κατορθώματα κατέστη ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας.

Ὁ Βόϋτον ἦλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀφ' οὗ ἐδοκίμασεν εἰς τὸν Τάμεσιν τὴν σωστικήν του σκευήν, συνέλαβε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν νὰ διαπλεύσῃ δι' αὐτῆς τὸν Καλέσιον πορθμὸν ἀπὸ Δούβρης εἰς Βουλώνην. Τῇ 10 Ἀπριλίου 1875 ἐγένετο ἡ πρώτη δοκιμή. Δέκα ὥρας ἔμεινεν ὁ Βόϋτον ἐν τῷ ὕδατι, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ κακοῦ καιροῦ δὲν κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γαλλικὴν ἀκτήν. Ἀλλὰ τῇ 28 Μαΐου, ἀποπειραθεὶς καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν διάπλουν, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ ἄνευ βλάβης εἰς Βουλώνην, καὶ οὕτως ἐστέφθη διὰ πλήρους καὶ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας ἡ τόλμη τοῦ γενναίου πλοιάρχου.

Τῇ βοηθείᾳ μόνου τοῦ σωστικοῦ ὀργάνου διέπλευσε πάλιν ἐντὸς εἰκοσιπέντε ὡρῶν τὸν πορθμόν, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γρινὲζ τῆς γαλλικῆς ἀκτῆς μέχρι τῶν βράχων τοῦ Φολκεστόουν, τῆς ἀγγλικῆς.

Τοῦ Μέρριμαν τὸ ἐφεύρημα εἶνε προσφυέστατον καὶ ἁπλούστατον. Ὁ Κ. Βόϋτον δηλαδὴ κολυμβᾷ ἐν τῷ ἀέρι. Δύο ἐκ *καουτσοὺ* περικαλύμματα, ἅτινα πληροῦνται ἀέρος κατὰ βούλησιν, σκέπουσι τὴν κεφαλήν του· ὁμοίας φύσεως εἶνε τὸ περιστήθιον, αἱ περισκελίδες καὶ τὰ ὑποδήματα. Προσαρτῶνται δὲ αἱ περισκελίδες μετὰ τῶν ὑποδημάτων εἰς τὴν ζώνην διὰ σιδηρᾶς στεφάνης. Τέλος ἐλαστικὸν προσκεφάλαιον ὑποβαστάζει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπιτρέπει τῷ πλέοντι νὰ κρατῇ αὐτὴν ὑπεράνω τοῦ ὕδατος. Ἡ ὅλη σκευὴ ζυγίζει περὶ τὰς δεκαεπτὰ λίτρας.

Ὁ πλοίαρχος Βόϋτον μεταχειρίζεται πρὸς τούτοις ἀμοιβαίως κώπην καὶ ἱστίον. Πλέει ὕπτιος καὶ κρατεῖ μὲ τὰς δύο χεῖρας τὰ λεπτὰ σχοινία τοῦ ἱστίου του, τὸ ὁποῖον εἶνε προσηρτημένον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀριστεροῦ ποδός του. Ἂν ὁ ἄνεμος πνεύσῃ ἐναντίος ἀφίνει τὸ ἱστίον καὶ λαμβάνει τὴν κώπην.

Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε ὅτι διὰ τῆς σκευῆς ταύτης τὸ σῶμα διατηρεῖ τὴν φυσικήν του θερμότητα. Οὐδεὶς φόβος τοῦ ψύχους. Στρῶμα ἀέρος προφυλάσσει ὅλον τὸ σῶμα μηδὲ τῶν χειρῶν ἐξαιρουμένων, ἃς περικαλύπτουσι χειρόκτια, ἡ δὲ θερμότης εἶνε πάντοτε ἡ αὐτή. Τοῦτο δὲ ἔχει πολλὴν σημασίαν, διότι ὅσῳ θερμὴ καὶ ἂν ἦνε

1. Κ. Παπαρρηγόπουλος.

ἡ ἀτμοσφαῖρα, ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἦνε βεβρεγμένος δὲν δύναται νὰ παλαίσῃ πρὸς τὸ ψῦχος· δέκα ἢ δώδεκα ὥρας ἂν μείνῃ ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἀποθνήσκει ἀφεύκτως.

Διὰ ν' ἀναπαυθῇ ὁ Βόϋτον, κάθηται. Τὸ τρίτον τοῦ σώματός του μένει τότε ἐκτὸς τοῦ ὕδατος· σταυρόνει δὲ τὰς χεῖρας, ἐπερείδεται ἐπὶ τῆς κώπης του καὶ ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας μένει ἀκίνητος. Ἂς προσθέσωμεν δ' ὅτι ἡ σκευὴ αὕτη ἐπιτρέπει νὰ παραλάβῃ τις μεθ' ἑαυτοῦ ζωοτροφίας, σιγάρα, φωσφόρα, πυξίδα καὶ τέλος διάφορα πυροτεχνήματα, τὰ ὁποῖα, πλέων τὴν νύκτα, δύναται ν' ἀνάψῃ ἵνα ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν προσοχὴν τῶν πλοίων ἢ τῶν ἀκτοφυλάκων.

Ἡ πεῖρα λοιπὸν ἀπέδειξεν ὅτι διὰ τῆς σκευῆς ταύτης δύναται ὁ ἄνθρωπος ὄχι μόνον ἐπὶ εἰκοσιπέντε ὥρας νὰ παραμείνῃ ἀβλαβὴς ἐν τῷ ὕδατι, ἀλλὰ καὶ νὰ κατευθυνθῇ εὐκόλως πρός τι πλησιόχωρον τῆς ἀκτῆς μέρος. Εὐχῆς ἔργον λοιπὸν ἂν ἀπὸ τοῦδε αἱ μεγάλαι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι ἐφοδιάσωσι τὰ πλοῖά των διὰ τοιούτων πολυτίμων ὀργάνων, ἅτινα προώρισται τοσαύτας πολυτίμους ὑπάρξεις νὰ διασώσωσιν ἐν ὥρᾳ κινδύνου.

Ἐτ. Leroux.

Ο ΟΙΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΩΑΜΕΘ

Οἱ ὑπομνηματισταὶ τοῦ Κορανίου ἀναφέρουσι τὴν ἑπομένην παράδοσιν, ὅπως ἐξηγήσωσι τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ οἴνου εἰς τοὺς πιστοὺς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ νόμου τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας.

«Ἡμέραν τινά, διηγοῦνται, διερχόμενος ὁ Μωάμεθ διά τινος χωρίου εἶδεν ἀνθρώπους ἀσπαζομένους καὶ περιπτυσσομένους ἀλλήλους καὶ μυρία ἐπιδαψιλεύοντας εἰς ἀλλήλους δείγματα φιλίας καὶ ἀγάπης. Ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ διαχύσει ἠρώτησε καὶ ἔμαθεν ὅτι αἰτία αὐτῆς ἦν ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον ἔπιον. Γοητευθεὶς δὲ τότε ηὐλόγησε τὸ ποτὸν ἐκεῖνο, τὸ ἐμπνέον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην.

»Ἀλλ' ὀλίγας ἡμέρας μετέπειτα, ἐπιστρέψας, εἶδε τὴν γῆν ποτισμένην δι' αἵματος. Ἐπληροφορήθη δὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τόσον εὔθυμοι καὶ φαιδροί, μετά τινας στιγμὰς ἐρίσαντες ἀλληλεσφάγησαν διὰ μαχαιρῶν.

»Τότε ὁ προφήτης κατηράσθη τὸν οἶνον καὶ ὥρισε δι' αἰωνίου κολάσεως νὰ τιμωρῆται ὅστις τῶν μαθητῶν του πίῃ ἐκ τοῦ καταράτου ποτοῦ.»

**

Ἐρωτηθείσης τῆς Κας Campan ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος «Τίνος δέονται οἱ ἐν Γαλλίᾳ νέοι πρὸς τὸ καλῶς ἀνατραφῆναι», «δέονται μητέρων», ἀπεκρίθη ἡ ἐπιφανὴς γυνή.

Τὸ ἑπόμενον ποίημα, ἐν τῶν περιπαθεστέρων καὶ χαριεστέρων προϊόντων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς μούσης, ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς δυσευρέτου καταστάσης «Ποιητικῆς συλλογῆς» τοῦ κ. Γ. Μαυρογιάννη, παραλείψαντες στροφάς τινας.

Σ. τ. Δ.

Ο ΝΑΥΤΗΣ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ

Ἐ τὴ μέση τοῦ πελάγου μὲς τὰ κύματα,
Ἀνάμεσα Σκηνάρι καὶ Κεφαλονιά,
Καράβι πλουμισμένο ἐταξείδευε.
Τ' ἀέρι τοῦ χαϊδεύει τὰ λευκὰ πανιά,
Τὰ κύματα φιλοῦν γλυκὰ τὴν πρῦμη του.
Δελφίνια 'ς τὰ πλευρά του τρέχουν, κολυμβοῦν,
Κ' ἐμπρός του νὰ περάσουνε φυσομανοῦν.
Τοὺς ναῦτες ἀπεκοίμησεν ἡ γαληνιά,
Καὶ μόν' ἀπὰ 'ς τὴν πλώρη ἕνας ἔμεινε,
Παιδὶ χαριτωμένο εἴκοσι χρονῶν.
Τὰ μάτια του σφογγίζει «κ' ἔγια μόλα γιά,
ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα» 'φώναζε.
Ἐ τὴν ἔρημο τὴν τόση κι' ἄκρα σιωπὴ
Ὁ νειὸς ἀκολουθοῦσε τὸ τραγούδι του·
«Γλυκό μ' ἀέρι φύσα 'ς τ' ἄσπρα μας πανιὰ
Νὰ πάρω κ' ἐγ' ἀέρα, λίγη ἀνάσασι!
Περάσαν ἕξη μῆνες κ' ἐδαρέθηκα
Ὡσὰν φυλακωμένος 'ς τὴν Κεφαλονιά,
Μὰ 'φύσησε Μαΐστρος καὶ ἐσαρπάραμε!
Αἰθαθηναῖς κοπέλαις σᾶς ἀφίνω 'γειά!»

Σφογγίζει κι' ἄλλο δάκρυ «κ' ἔγια μόλα γιά,
ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα», 'φώναζε.
«Γλυκό μ' ἀέρι, φύσα 'ς τ' ἄσπρα μας πανιὰ
Γρήγορα τὸ Τσερίγο νὰ περάσουμε,
Καὶ τότε δροσερή μου φύσησε νοτιά,
Ἐ τὴ Σύρα σὲ δύο μέραις, ὡς ν' ἀράξουμε.
Ἐ τὴ Σύρα ποῦ ἡ κοπέλαις σὰν ταῖς πέρδικες
Σ' ἑνὸς βουνοῦ φωλιάζουν τὴν ψηλὴ κορφή.»

«Κ' ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα», 'φώναζε!
«Γλυκό μου φύσ' ἀέρι 'ς τ' ἄσπρα μας πανιὰ
Ὀγλήγορα νὰ πᾶμε 'ς τὸ Κατάστενο,
Νὰ ἰδῶ πάλαι τὴν Πόλι τὴν ἑπτάλοφη,
Καὶ τὰ ψηλὰ Τζαμιά, τοὺς μιναρέδες τη·!
Νὰ κάμω τὸν σταυρό μου 'ς τὴν ἁγιὰ Σοφιά,
Ποῦ οἱ Τοῦρκοι μᾶς τὴν ἔκαμαν τώρα Τζαμί.
Καὶ τότε, δροσοκόρφα, διές, μωρὴ νοτιά,
Μὴ μᾶς ἀφήσῃς ἔξω μὲς τὰ βέματα!
Φύσα νὰ μᾶς περάσῃς 'ς τ' Ἀρναούτκιοϊ.
Εὐθὺς π' ὁ Καπιτάνιος πῇ ν' ἀράξουμε,
Ὅποιον πρωτεύρω τότες, ὅποιον καΐξῃ,
Ἔλα, θὰ τοῦ φωνάξω, ἔλα πάρε με,
Καὶ 'ς τῆς Κοκώνας Φρόσως πᾶμε τὸ χωριό,
Ἐκεῖ πῶχουν Πασάδες κιόσκια δλόχρυσα,
Κι' ὅσα κι' ἂν ἔχω γρόσια νά τα, πάρε τα!
Ἐγὼ δὲν θὲ ν' ἀφήσω τὸ σεργιάνι μου,
Κ' οἱ ναῦτες κ' οἱ νοστρόμοι ἂς φωνάζουνε!
Καράβια 'ναι γεμάτο τὸ Κατάστενο
Π' ὀχ τὰ πολλὰ κατάρτια μοιάζει καλαμιαῖς.»

«Κ' ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα», 'φώναζε!
«Γλυκό μου, φύσ', ἀέρι, 'ς τ' ἄσπρα μας πανιὰ
Μὴ χειμωνιασθοῦμε 'ς τὴ μαύρη θάλασσα.
Κυρά μ' ἀπὸ τὸ Δία[1] δός τους φώτιση
Ἐ τὸν Δοῦναβι μὴν τύχῃ καὶ τραβίξουμε.
Καταραμένος νᾶσαι, μαῦρε Ποταμέ,
Ποῦ μ' ἔκαμαν κομμάτια τὰ κουνούπια σου,
Καὶ σέρνοντας γεντέκι[2] ἐκαμπούριασα.

Δὲν θέλω 'γὼ ταξείδια μὲς ταῖς καλαμιαῖς,
Δὲν θέλω γιὰ συντρόφους βρωμοβάτραχους.
Ἐγὼ ποῦ μὲ Δελφίνια ἐταξείδεψα.»

«Κ' ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα», 'φώναζε!
«Γλυκό μου, φύσ', ἀέρι, 'ς τ' ἄσπρα μας πανιὰ
Νὰ πᾶμε ἴσια μέσα 'ς τὴν Ἀζοφική,
Νὰ φθάσουμε 'ς τὸ Κέρτζι ποῦ μὲς τὸ γιαλὸ
Ἡ ξανθομάλλαις Ῥοῦσσαις τώρα κολυμβοῦν,
Σὰν κύκνοι μὲς τὴ λίμνη ὅταν λούζωνται.
Κι' ἀπέκει, «ἔγια μόλα», 'ς τὸ Γενί-Καλέ.
Γενὶ-Καλὲ καϋμένε, γραικικὸ χωριό,
Μὲ τὰ καλὰ κορίτσια τὰ ψηλόλιγνα!
Περήφανες ἀλήθεια, μὰ κ' εὐγενικὲς
Καλή, καλή σας ὥρα κοπελούδες μου,
Ποῦ λὲς ὀχ τὸ Φανάρι ὅτι κ' ἔφθασαν!»

«Κ' ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα», 'φώναζε!
Κ' ἐφούσκωνε τ' ἀέρι τ' ἄσπρα τους πανιὰ,
Καὶ τὰ πινὰ «γιὰ μόλα» ἐγλυκότριζαν,
Κ' ἐκύλα τὸ καράβι 'ς τὸν κατήφορο,
Ὡς ποῦλθαν 'ς τὸ Τσερίγο τὸ κατάξερο·
Ἔφθασαν καὶ 'ς τὴ Σύρα, φεύγουν κι' ἀπ' ἐκεῖ,
Καὶ μὲς τὰς πέντε φθάνουσι 'ς τὰ Ψωμαθιά,
Κ' ἐμβῆκαν μὲς τὴ Πόλι τὴν ἐξάκουστη,
Ὁποῦ κρυμμέναις στέκουν στὰ καφάσια τους
Χιλιάδες Τουρκοπούλες κρινοδάκτυλαις
Σὰν πέρδικες κλεισμέναις σὲ χρυσᾶ κλουβιά.
Πλὴν μιὰ περνοῦσε μέρα κι' ἄλλη πλάκωνε,
Κ' ἕνας τελειώνει μῆνας κι' ἄλλος ἀρχινᾷ·
Κι' ὥστε ν' ἀποφορτώσουν 'ς τὴν Ἀζοφική,
Ἔφθασε κι' ὁ Νοέδρης κ' ἐχειμώνιασε,
Κ' ἤρχισε νὰ βογκᾷ ἡ μαύρη θάλασσα.
Ὄξ' ἀπὸ τὸ μπουγάζι μίλια εἴκοσι,
Ὁπόταν ἐκατέβαιναν 'ς τὸ γυρισμό,
Τοὺς ἔπιασε μεγάλη, τρομερὴ χιονιά.
Ἀπάνουθέ τους μαῦρα κι' ἄγρια σύννεφα
Ἀνεβοκατεβαίνουν καὶ μαλώνουνε.
Τὸν οὐρανὸ δὲν βλέπουν, γῆ δὲν τὴν θωροῦν,
Μ' ἄξιο 'ταν τὸ καράβι κι' ἄξια πάλευε,
Καὶ λυσσασμένα' ἀφρίζουν κύματ' ἄπειρα,
Ὡς ποῦρτε φοβερὸς ἀνεμοροῦφουλας
Καὶ τὰ πανιὰ κομμάτια κατεξέσχισε·
Γυρίζει τότε πλώρη, παραδίνεται,
Κι' ὅπου τὸ σπρώχνουν πάει τ' ἄγρια κύματα,
Σὰν σκλάβος ὀπ' ἐπιάσθηκε 'ς τὸν πόλεμο
Καὶ οἱ νικηταὶ τὸν φέρνουνε 'ς τὸν θάνατο.
Βουβὸς ὁ Καπετάνιος τὴν μπαρκέτα του
Συχνὰ, συχνὰ τὴν ῥίχτει καὶ τὴν ἐρωτᾷ,
Κ' ἐκείνη στερνὰ δίνει μαύρη ἀπόκρισι·
Κυττάζει τὸν νοστρόμο, τὸν γραμματικό,
Κ' οἱ δύο τους ἀπομένουν μαῦροι κι' ἄλαλοι...
—«Κυρά μ' ἀπὸ τὸ Δία, ἄχ! τὴν μάνα μου
Λυπήσου ποῦ μ' ἐγέννησε μοναχογιό,
Λυπήσου, Βαγγελίστρα, καὶ μιὰν ἀδελφὴ
Ποῦ καρτερεῖ νὰ πάω νύφη νὰ γενῇ»—
Ἐ τὴν πλώρη ἀκουμπισμένο ἔτσι δέεται
Μὲ δακρυσμένα μάτια τὸ ναυτόπουλο.
Σὲ λίγο ὁ Καπετάνιος σχίζει καὶ πετᾷ
Ἐ τὸ πέλαγο τὴ χάρτα, καὶ στενάζοντας,
«Ὠμὲ παιδιά, φωνάζει, ἐχαθήκαμε·
Ἐ ταῖς ἄμμουθαις ταῖς στρίγγλαις ἐξεπέσαμε!»
Κι' ἀμέσως τὸ καράβι νὰ καὶ σταματᾷ,
Κι' ἀπάνουθέ του κῦμα πέρασ' ἄγριο!
Τότε τὸ μαῦρο γέρνει 'ς τὸ 'να του πλευρὸ
Σὰν νὰ 'ταν πληγωμένο θεριὸ θάλασσας·
Τὰ δύο του τὰ κατάρτια τρέμουν, σπαρταροῦν,
Καὶ τὴν ψηλὴ κορφή τους τὴν περήφανη
Τὴν δέρνει, τὴν ὑβρίζει κῦμα βάρβαρο!
Κ' οἱ ναῦτές μας ποῦ νᾶναι, ποῦ 'ν, οἱ δύστυχοι;
Τοὺς σάρωσαν, τοὺς πῆραν ἄγρια κύματα,
Καὶ πρῶτο πρῶτο πῆραν τὸ ναυτάκι μας!
Χρόνους τὸ καρτεράει μάνα κι' ἀδελφή,
Μηδ' ἀδελφὴ τὸ εἶδε, μηδ' ἡ μάνα του,
Μήτε 'ς τὸ λείψανό του μαῦρες ἔκλαψαν....

[1] Παρὰ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν ἀκτὴν τῆς Κεφαλληνίας ὑπάρχει νησίδιόν τι συγκείμενον ἐξ ἀπορρώγων βράχων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο τὸ πάλαι ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία, σήμερον δὲ εἶνε ναὸς τῆς Θεοτόκου. Τὸ νησίδιον ἐκεῖνο καλεῖται μέχρι τῆς σήμερον ὁ Δίας, ἑπομένως καὶ ἡ ἐκκλησία καλεῖται ἡ Παναγία τοῦ Διός, οἱ δὲ ναῦται τῆς Κεφαλληνίας θεωροῦσι τὴν Παναγίαν ἐκείνην ὡς προστάτιδα τῶν ναυτιλλομένων καὶ ταύτην ἐπικαλοῦνται κατ' ἐξαίρεσιν ἐν τοῖς θαλασσίοις αὐτῶν κινδύνοις.

[2] Τὴν τουρκικὴν ταύτην λέξιν οἱ ναῦται μεταχειρίζονται ὅταν θέλωσι νὰ εἴπωσιν, ὅτι ῥυμουλκοῦσι τὸ πλοῖον ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἄνω τοῦ ῥεύματος, ὅπερ συμβαίνει συνήθως εἰς τοὺς πλοῦς τῶν ποταμῶν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τί εἶνε τὸ βιβλίον;—Μέσον πνευματικῆς συγκοινωνίας· ἂν δὲ τὸ κράτος παρέχῃ εἰς πάντας δωρεὰν τὴν διὰ τῶν λεωφόρων συγκοινωνίαν, ἐπίσης δίκαιον φαίνεται νὰ παρέχῃ καὶ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, ἀφοῦ ἡ συγκοινωνία τοῦ πνεύματος εἶνε οὐχ ἧττον τῆς τῶν σωμάτων ἀναγκαία. (P. Branda.)

*** Τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος εὐφυολόγους πρέπει τις ν' ἀποφεύγῃ ὡς τὰ ἐκ τοῦ πολλοῦ πιπέρεως μὴ φαγώσιμα φαγητά.

*** Τὸ ἐπικερδέστερον ἐμπόριον τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ κάμῃ εἶνε ν' ἀγοράσῃ τοὺ ἀνθρώπους ὅσον ἀξίζουσι, καὶ νὰ τοὺς πωλήσῃ ὅσον ἐκτιμῶσιν ἑαυτούς. (Petit-Senn.)

*** Οἱ μὲν ξένοι ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἐν τοῖς πράγμασι διαπλανῶνται. (Πλούταρχος.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ γαστροτομίας, ἤτοι ἡ δι' ἐγχειρίσεως εἰσαγωγὴ τροφῆς εἰς τὸν στόμαχον.

Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν θὰ γνωρίζωσι τὴν ἱστορίαν τοῦ Καναδαίου, τοῦ διατελέσαντος ὑπὸ τὴν θεραπείαν τοῦ δόκτορος Βωμόντ. Ὁ δυστυχὴς οὗτος Καναδαῖος εἶχε λάβει εἰς τὸν στόμαχον τραῦμα ἐκ πυροβόλου· στομαχικὸν συρίγγιον (fistule) προῆλθεν ἐκ τούτου, χωρὶς νὰ ἐμβάλῃ εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τοῦ παθόντος. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ στομάχου μικρὸν κατὰ μικρὸν οὐλώθη, καὶ οὕτω τοῦ ἀνθρώπου τούτου ὁ στόμαχος συνεκοινώνει μετὰ τῶν ἔξω.

Ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸν δόκτορα Βωμόντ, ὅστις εὐθὺς εὗρεν ἐν αὐτῷ λαμπρὸν μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν πειραμάτων. Ὁ Καναδαῖος ἠδύνατο νὰ εἰσάγῃ τὰς τροφὰς διὰ τοῦ στόματος, ὁ δόκτωρ Βωμόντ τὰς ἄφινε νὰ μένωσιν ἐκεῖ μίαν ἢ πλείονας ὥρας, κατὰ τὴν περίστασιν· ἐβύθιζεν ἔπειτα τὴν χειρά του εἰς τὸ κεχηνὸς ἄνοιγμα, ἐξῆγε τὸ ἡμικεχωνευμένον κρέας ἢ τὰ λαχανικὰ, καὶ οὕτω κατώρθου νὰ ὑπολογίζῃ ἀκριβῶς τὸν πρὸς πέψιν ἀπαιτούμενον χρόνον.

Ὁ Καναδαῖος ὑπέμεινε τοῦτο ἐπί τινα χρόνον, ἀλλ' ὡραίαν τινὰ πρωΐαν βαρυνθεὶς τὰ παίγνια ταῦτα, ἅτινα τῷ ἐπροξένουν συστολὰς σπασμώδεις λίαν δυσαρέστους, ἀπέδρα ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου.

Ἡ ἱστορία τῆς ἰατρικῆς ἀριθμεῖ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης πλεῖστα περίεργα γεγονότα τραυματικῶν ἢ ἄλλων παθήσεων τοῦ στομάχου. Εἴδομεν ἀνθρώπους καταπίνοντας αὐλοὺς, μαχαίρας, πειρόνια, κ.τ.λ. Ἡ μονομανία τῶν ἀντιζήλων τούτων τῶν Ἰνδῶν ὑπερβαίνει πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ φαντασθῇ τις. Ἐδοκιμάσθη ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ γαστροτομία, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυ-

χίας. Γνωστὸν ἐν τούτοις ὑπάρχει ὅτι ἐπέτυχε πληρέστατα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ καταπιόντος πειρόνιον.

Ἐκεῖνο ὅπερ οὐδέποτε εἶχεν ἐπιτύχει ἦτο ἡ μόνιμος ἐγκατάστασις καθετῆρος ἢ κάλλιον εἰπεῖν κρουνοῦ ἐπιτρέποντος τὴν ἄμεσον εἰσαγωγὴν τροφίμων εἰς τὸ ἔνδον τοῦ στομάχου. Ἡ ἐγχείρισις αὕτη κατωρθώθη ἐσχάτως ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τοῦ ἐλέους (Hôpital de la pitié) ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ δόκτορος Βερνέϊλ, καὶ ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο διεγείρει τὴν περιέργειαν καὶ ἐκείνων οἵτινες δὲν ἀσχολοῦνται εἰς τὴν χειρουργίαν.

Ὁ παθὼν εἶναι νεανίας δεκαεπταετής, εὔρωστος, καλῆς κράσεως, μαθητὴς τέκτονος τὸ ἐπάγγελμα.

Εἶχε καταπίει ἐξ ἀπροσεξίας τὴν τετάρτην τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου διάλυσιν καυστικοῦ καλίου (ποτάσσης), πάραυτα δὲ ἠσθάνθη καιόμενον σφοδρῶς τὸν λάρυγγά του, ὁ δὲ πυρετὸς δὲν ἐβράδυνε. Μετ' ὀλίγον ἠσθάνθη μεγάλην δυσκολίαν τοῦ καταπίνειν, καὶ μετὰ ἕνα μῆνα εἶδεν ὅτι ἡ καταβρόχθισις ὁποίας δήποτε τροφῆς τῷ ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον. Τότε λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Οἱ ἰατροὶ δὲν ἐβράδυναν νὰ διαγνώσωσιν ὅτι ὁ οἰσοφάγος του ἔπαθε στένωσιν εἰς βάθος τοιοῦτον, ὥστε δὲν ἠδύναντο ἀπ' εὐθείας νὰ ἐνεργήσωσιν ἐπ' αὐτοῦ. Τί ὤφειλον νὰ πράξωσιν; Ὁ ἀσθενὴς ἐφθείρετο ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ πράγματι ἐκινδύνευε νὰ λιμοκτονήσῃ. Ὁ δόκτωρ Βερνέϊλ, μετά τινας ἀνωφελεῖς ἀποπείρας, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἐγχείρισιν τῆς γαστροτομίας. Αἱ μεγαλήτεραι προφυλάξεις ἐλήφθησαν, ὁ δὲ ἀσθενὴς, ἐξηντλημένος καὶ ἀπηλπισμένος ὤν, συγκατένευσεν εἰς τὰ πάντα.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα πάσας τὰς λίαν περιέργους λεπτομερείας τῆς ἐγχειρίσεως· δὲν λησμονῶ ὅτι αἱ σημειώσεις μου πρέπει νὰ ᾖναι προσιταὶ τοῖς πᾶσιν. Ἡ ἐγχείρισις διήρκεσε μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν. Γενομένης ἐντομῆς εἰς τὸν στόμαχον ὁ κ. Βερνέϊλ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ὀπὴν μέγαν καθετῆρα ἐξ ἐλαστικοῦ (caoutchouc) ἐρυθροῦ, ὃν προσήλωσε, διαπεράσας αὐτὸν διὰ σύρματος ἀργυροῦ, ὅπερ διήρχετο ταυτοχρόνως τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ στομάχου. Ἀφῆκαν δὲ οὕτως ἑπτὰ ἕως ὀκτὼ ἑκατοστόμετρα καθετῆρος ἐν τῷ στομάχῳ. Ἔπειτα δὲ ἐπανέφεραν τὸν ἄρρωστον εἰς τὴν κλίνην του.

Εἰς τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν προέβησαν εἰς ἔγχυσιν 200 γραμμαρίων γάλακτος. Τὸ πείραμα ἐπέτυχε πληρέστατα. Ὀλίγον βραδύτερον προσέθηκαν ἑτέραν δόσιν ἐξ ἑκατὸν γραμμαρίων γάλακτος μετὰ κρόκου ᾠοῦ. Ἀναμφιβόλως ὁ δυστυχὴς νέος ἀνεκουφίσθη· παρεπονεῖτο ὅμως ὅτι ἠσθάνετο πόνους.

Τεσσαράκοντα ἡμέραι παρῆλθον οὕτως, ἡ δὲ βελτίωσις ἦτο μὲν βραδεῖα ἀλλ' ἐπὶ τὰ πρόσω χωροῦσα. Ἡ ἐγχείρισις ἐγένετο τὴν 26 Ἰουλίου· ἀπὸ δὲ τῆς 10 Σεπτεμβρίου ὁ ἀσθενὴς ἠδυνήθη νὰ ἐγερθῇ καὶ ἤρχισε νὰ βοηθῇ τοὺς νοσοκόμους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, καὶ σχεδὸν ἀνεῦρε τὴν προτέραν δύναμιν καὶ δραστηριότητά του. Τὴν 18 Αὐγούστου εἶχε βάρος 34 γραμμαρίων, τὴν δὲ 14 Σεπτεμβρίου 39. Εἶχον ἀντικαταστήσει τὸν καθετῆρα τῶν πρώτων ἡμερῶν δι' ὑπερμεγέθους καθετῆρος ἐξ ἐρυθροῦ ἐλαστικοῦ, ὅστις μένει διαρκῶς ἐν τῷ συριγγίῳ. Τὸ συρίγγιον τοῦτο εἶναι ἐστρογγυλωμένον καὶ περιβεβλημένον διὰ μικροῦ κουλουρίου ἐκ γαστρικοῦ γλοιοῦ ἐρυθροῦ καὶ λείου.

Δὲν εἶναι λίαν περίεργος ἡ θέσις τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὅστις ἀπορροφᾷ τὰς τροφὰς ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ στομάχου, καὶ δὲν χρῆται πλέον τοῦ ὀργάνου τῆς γεύσεως, καὶ ὅστις εὐχαριστεῖ τὴν πεῖνάν του ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, χωρὶς νὰ δοκιμάζῃ ἄλλην αἴσθησιν ἢ τὴν τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ; Τὰ φαγητὰ ἅπερ ἐμβάλλει διὰ τοῦ καθετῆρός του συνίστανται ἐκ *πουρὲ* ἢ μικροτάτων τεμαχίων κρέατος, ἐκ ζωμῶν καὶ τινων ποτῶν. Τὰ πάντα τῷ εἶναι ἀδιάφορα· ὁ στόμαχός του δὲν ἐκλέγει.

Φοβοῦμαι ὅμως μήπως ὁ ταλαίπωρος νέος, ὅπως ὁ ἀείμνηστος προκάτοχος αὐτοῦ ὁ Καναδαῖος, ἐκτεθῇ μετ' ὀλίγον εἰς παντὸς εἴδους πειράματα. Ἡ περιέργεια τῶν ἰατρῶν εἶναι ἀκάματος.

Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἔτρωγε τακτικῶς, εἶχεν ἀποστροφὴν, ὅπως πολλοὶ ἄνθρωποι, πρὸς τὰ λιπαρὰ φαγητά. Θὰ τῷ χύσωσιν εἰς τὸν στόμαχον τοιαῦτα, θέλοντος καὶ μὴ θέλοντος αὐτοῦ, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, διὰ νὰ μάθωσιν ἂν ἡ ἀποστροφὴ τοῦ στομάχου ἦναι τόσον ἀκατανίκητος ὅσον ἡ τῆς γεύσεως. Ἴσως δὲν τῷ μείνῃ ἐπὶ τέλους ἄλλο καταφύγιον ἢ νὰ προσδράμῃ εἰς κλειθροποιόν τινα ἀδιάφθορον, ὅπως τῷ παραγγείλῃ μυστικὸν κλεῖθρον, καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν κλεῖδα τοῦ στομάχου του προσεκτικώτατα ἐν τῷ θυλακίῳ του.

Συμβαίνει πολλάκις, ἀφ' οὗ δεχθῇ τὴν τροφήν του δι' ἐγχυματισμοῦ ὁ ἀσθενὴς, νὰ τῷ ἐπέλθῃ ἄφθονον σίαλον εἰς τὸ στόμα· δὲν δύναται ὅμως νὰ τὸ καταπίῃ καὶ θέλει νὰ τὸ πτύσῃ εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἀφ' οὗ ἀποταμιεύσῃ ποσότητά τινα εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ οἰσοφάγου. Οὕτω λοιπὸν τὸ σίαλον δὲν εἶναι τόσον ἀπαραίτητον εἰς τὴν θρέψιν ὅσον ἐνομίζετο, ἀφ' οὗ αἱ τροφαὶ χωνεύονται τόσον εὐκόλως ὅσον ἐὰν ἐπεξειργάζοντο ὑπὸ τοῦ φυσιολογικοῦ τούτου αἰτίου. Ὅθεν τὸ σίαλον μέλλει νὰ χάσῃ τὴν ὑπόληψίν του.

—

Ἐπίδρασις τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τῆς ὑγιείας.

Ἡ γυμναστικὴ εἶναι ἀναντιρρήτως, μετὰ τῆς ὑδροθεραπευτικῆς, τὸ ἰσχυρότατον μέσον τῆς τροποποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Ὁ δόκτωρ Βοὺρκ συνέλαβε τὴν ἐξαίρετον ἰδέαν τοῦ νὰ προσπαθήσῃ νὰ καταδείξῃ, διὰ πειραμάτων, τὰ ἐξαγόμενα εἰς ἃ δύνανται νὰ φέρωσιν ὀλίγων μηνῶν ἀσκήσεις τῶν μυῶν. Τὸ διδασκαλεῖον τῆς γυμναστικῆς ἐν Βιγκένναις (τῆς Γαλλίας) τῷ ἐχορήγησε πολύτιμον στάδιον διὰ πειράματα. Ὁ κ. Βοὺρκ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ζυγίζῃ τοὺς μαθητὰς πρὶν καὶ μετὰ τὰ γυμνάσια, νὰ μετρῇ τὸν πνευμονικὸν χῶρον αὐτῶν, νὰ δοκιμάζῃ διὰ τοῦ δυναμομέτρου τὰς δυνάμεις τῶν μυῶν των κτλ. Ἡ ἐξέτασις ἐπέτυχεν ἐπὶ πλέον τῶν 1000 ἀτόμων. Ἐν ὀλίγαις λέξεσι συγκεφαλαιῶ τὰ ἐξαγόμενα τῶν παρατηρήσεών του: Μετά τινων μηνῶν ἄσκησιν αἱ τῶν μυῶν δυνάμεις αὐξάνουσιν εὐκόλως μέχρις 23%, φθάνουσι δὲ καὶ μέχρι 38%, προσέτι δὲ αἱ δυνάμεις τείνουσιν εἰς ἰσορροπίαν καθ' ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ σώματος. Ὁ πνευμονικὸς χῶρος αὐξάνει ταὐλάχιστον κατὰ ἓν ἕκτον. Τὸ σωματικὸν βάρος αὐξάνει ἐπαισθητῶς καὶ φθάνει μέχρι 15%, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ὁ ὄγκος τοῦ γυμναζομένου ἐλαττοῦται, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ γύμνασις αὐξάνει τὴν πυκνότητα ἑκάστου σώματος, ἢ ταὐλάχιστον τὸ βάρος αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ ὄγκῳ.

Τὰ πειραματικὰ διδόμενα τὰ συλλεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Βοὺρκ εἰσὶν ἀληθῶς ἐνθαρρυντικά, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ συντείνωσιν εἰς τὸ νὰ ἐκτιμηθῇ κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἀξίαν ἡ θαυμασία ἐπίδρασις τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τῆς ὑγιείας ἐν γένει.

—

Πτητικὴ μηχανή.

Βερολίνιός τις ἀνταποκριτὴς τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Γενεύης* δίδει τὴν ἑπομένην περιγραφὴν ἀεροπόρου πτητικῆς μηχανῆς τοῦ κ. Ῥάλφ Σκὼττ, ἧς ἡ δοκιμὴ ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἐπιτροπῆς ἐπιστημόνων, διορισθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου.

Ἡ μηχανὴ εἶναι ξυλίνη, ἐν τῷ βάθει δ' αὐτῆς ὑπάρχει μηχανισμὸς τιθέμενος εἰς κίνησιν διὰ τροχοῦ λειτουργοῦντος ἐν εἴδει πηδαλίου ἀτμοκινήτου πλοίου. Ὁ τροχὸς ἐξασκῶν ἐπὶ τοῦ ἐλατηρίου πίεσιν, μεταδίδει εἰς τὴν μηχανὴν κίνησιν ἀναβάσεως 1500 χιλιογράμμων καὶ δύναμιν καταβάσεως 750 χιλιογράμμων.

Ὁ μηχανισμὸς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς ἰσορροπίας· εἰς ἑκάτερον ἄκρον τῆς μηχανῆς ὑπάρχει κάθισμα διὰ τοὺς ἀεροβάτας, καὶ τὸ ἕτερον ἐκ τῶν ἄκρων τούτων ἔχει πηδάλιον.

Ὁ ἐφευρετὴς διετείνετο, ὅτι διὰ τῆς μηχανῆς του ταύτης δύναται νὰ διανύσῃ 10 μίλια ἀγγλικὰ τὴν ὥραν ἐν καιρῷ γαλήνης, καὶ 40 μ. δι' ἐναντίου ἀνέμου ἢ ἐν μέσῳ θυέλλης· προσέθηκε δὲ ὅτι ἔκαμε πολλὰ πειράματα, ἅτινα ἅπαντα ἐπέτυχον πληρέστατα.

—

Ἁλιεία τοῦ κοραλλίου.

Ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς ἁλιείαν τοῦ κοραλλίου ἀσχολοῦνται 452 πλοιάρια χωρητικότητος 8, 10 καὶ 16 τόννων, ἔχοντα πλήρωμα ἐν ὅλῳ 4,112 ἀνδρῶν. Ἡ ἁλιεία γίνεται ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Σαρδηνίας, Σικελίας, Κορσικῆς, Τύνιδος καὶ Ἀλγερίας, καὶ παράγει κατὰ μέσον ὅρον κατ' ἔτος προϊὸν ἀξίας 4,177,500 φράγκων. Ἡ ἀξία τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ κατεργαζομένου κοραλλίου εἶναι 9,500,000 φράγκων, ἐξ ὧν 8,710,000 ἐξάγονται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἐν μέρει ἐξάντλησις τῶν πρὸ πολλοῦ ἁλιευομένων πυθμένων καὶ πρὸ πάντων αἱ προσπάθειαι τῆς διοικήσεως τῆς Ἀλγερίας ἵν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὸ μονοπώλιον τῆς ἁλιείας καὶ ἐπεξεργασίας τοῦ κοραλλίου, ἀπειλοῦσιν ἀπό τινων ἐτῶν τὴν καταστροφὴν τῆς βιομηχανίας ταύτης ἐν Ἰταλίᾳ.

—

Ἡ τιμὴ ἑνὸς ἀριστουργήματος.

Ὁ Ἀπολεσθεὶς παράδεισος, τὸ ἔξοχον τοῦ Μίλτωνος ἔπος, ἐπωλήθη, ὡς γνωστὸν, εἰς τὸν ἐκδότην αὐτοῦ ἀντὶ ποσοῦ εὐτελεστάτου. Τὸ μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ ἐκδότου συναφθὲν συμβόλαιον εὑρέθη πρό τινος, χάριν περιεργείας δὲ παρατιθέμεθα ἐνταῦθα μετάφρασιν τῶν κυριωτέρων μερῶν τοῦ ἐπισήμου τούτου ἐγγράφου.

«*Συμβόλαιον συναφθὲν μεταξὺ τοῦ κ. Μίλτωνος καὶ τοῦ κ. Σύμονς, ὑπὸ χρονίαν 27 Ἀπριλίου 1667.*

»Ὁ ἄνω ῥηθεὶς Ἰωάννης Μίλτων, εὐγενὴς, ἀντὶ λιρῶν στερλινῶν πέντε (125 φρ.), πληρωθησομένων αὐτῷ σήμερον ὑπὸ τοῦ ἄνω ῥηθέντος Σύμονς, τυπογράφου, καὶ ἄλλων ὠφελημάτων, σημειουμένων ἐν τῷ παρόντι συμβολαίῳ, ἔδωσε, παρεχώρησεν, ἐγκατέλειψε, καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου δίδει, παραχωρεῖ, ἐγκαταλείπει εἰς τὸν ἐν λόγῳ Σαμουὴλ Σύμονς καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἢ ἄλλους δικαιούχους τὸ βιβλίον, τὸ ἀντίγραφον ἢ τὸ χειρόγραφον τοῦ ποιήματος τοῦ ἐπιγραφομένου *ὁ Ἀπολεσθεὶς παράδεισος* ἢ ὑφ' οἱονδήποτε ἄλλον τίτλον τὸ ποίημα τοῦτο θὰ γνωρίζηται καὶ θὰ διακρίνηται, ὡς καὶ πάντα τὰ προκύπτοντα ἢ προκύψοντα κέρδη καὶ ἀπολαυάς. Ὁ ἄνω ῥηθεὶς Μίλτων δι' ἑαυτὸν, τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἢ ἄλλους δικαιούχους συναινεῖ νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἢ ἄλλους δικαιούχους τὴν πλήρη καὶ τελείαν ἀπολαυὴν τῶν κερδῶν καὶ τὴν κυριότητα πασῶν τῶν γενησομένων τυχὸν ἐκδόσεων, χωρὶς οὐδείς ποτε κληρονόμος αὐτοῦ ἢ δικαιοῦχος νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ Σύμονς. Ἐπίσης συνωμολογήθη ὅτι οὐδέποτε ὁ ἄνω ῥηθεὶς Μίλτων θὰ συναινέσῃ νὰ τυπωθῇ καὶ δημοσιευθῇ ὅλον ἢ μέρος τοῦ ποιήματος ἐπὶ βλάβῃ αὐτοῦ, ἄνευ τῆς ἀδείας του· ἐπὶ τούτῳ δὲ πέντε ἕτεραι λίραι στερλίναι εἰς καλὸν ἀγγλικὸν νόμισμα δοθήσονται εἰς χεῖρας τοῦ ἄνω ῥηθέντος Μίλτωνος ὑπὸ

τοῦ ἄνω ῥηθέντος Σύμονος, ὅτε χίλια τριακόσια ἀντίτυπα τοῦ ῥηθέντος συγγράμματος πωληθῶσι καὶ ἐξοδευθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς τρίτης ἐκδόσεως ἐκ χιλίων τριακοσίων ἀντιτύπων μετρηθήσονται αὐτῷ ἕτεραι πέντε λίραι στερλίναι. Αἱ ἐν λόγῳ τρεῖς πρῶται ἐκδόσεις γενήσονται εἰς ἀντίτυπα οὐχὶ πλείονα τῶν χιλίων πεντακοσίων, ὁ δὲ ἄνω ῥηθεὶς Σύμονς ὑποχρεοῦται ζητούμενος νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων ὅτι δὲν ἐτύπωσεν ἀνώτερον ἀριθμὸν· πρὸς βεβαίωσιν τούτων συνετάχθη τὸ παρὸν, ἐφ' οὗ τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἐπέθηκαν τὰς σφραγῖδάς των κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνησθεῖσαν ἡμέραν καὶ ἔτος.

»Ὑπογεγραμμένος *Ἰωάννης Μίλτων.*
»*Ἰωάννης Φίσερ, Ῥοβέρτος Γκρὴν*, μάρτυρες.»

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἀπομίμησις τοῦ γάλακτος.

Ἐπὶ περιστάσεων καθ' ἃς, οὔτε ἡ μήτηρ οὔτε ἡ τροφὸς οὔτε ζῶόν τι ἐκ τῶν χρησίμων εἶναι δυνατὸν νὰ παρέξωσιν εἰς τὸ νεογνὸν τὴν πρώτην αὐτοῦ τροφὴν, ὁ ἰατρὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ συμβουλεύῃ ὁποίας τροφῆς πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις πρὸς διατροφὴν αὐτοῦ.

Πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἰδίως παρ' ἡμῖν, παραδέχονται τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς πολλὰ μέρη παραδεδεγμένην συνήθειαν, ὅτι δηλ. εἰς τοιαύτας περιστάσεις καταλληλοτέρα τροφὴ εἶναι ἡ δι' οὐσιῶν ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου (arrow-root, ἀμύλου, ἀλεύρων, κτλ.), μιγνυομένων μετὰ βουτύρου καὶ ζακχάρου, ἢ καὶ μόνον ζακχάρου. Ἡ τοιαύτη συνήθεια, εἰς ὀλιγίστας περιστάσεις μὴ φέρουσα κακὰ ἀποτελέσματα εἴτε δυσπεψιῶν εἴτε ἀνεπαρκοῦς τροφῆς, ἐγκαταλειφθεῖσα εἰς ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ νὰ ἀναπληρωθῇ ὅπως ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα, διὰ τροφῆς φυσικωτέρας πρὸς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ νεογνοῦ καὶ προσομοίας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πρὸς τὸ τῆς γυναικὸς γάλα. Τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν τεχνητῶν λεγομένων γαλάκτων, ὧν καταλληλότερον διὰ τὴν σύστασιν καὶ εὐκολίαν πρὸς μεταφορὰν εἶναι τὸ ἐκ γάλακτος τῆς βοὸς ἐν Ἑλβετίᾳ (Cham) κατασκευαζόμενον καὶ ἐπονομαζόμενον *πεπυκνωμένον γάλα* (lait condensé, condensirte Milch), ὅπερ τοσοῦτον ἐκτεταμένην ἐφαρμογὴν εὗρεν ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀπό τινων δὲ ἤρξατο νὰ εὑρίσκῃ τοιαύτην ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ.

Τὸ πεπυκνωμένον γάλα κατασκευάζεται εὐμεθοδέστερον καὶ ἁπλούστερον κατὰ τὸν Lignac οὕτω. Ἐντὸς λίτρας καλοῦ βοείου γάλακτος προστίθενται 75,0 ἕως 80,0 λευκοῦ καλαμικοῦ ζακχάρου· τὸ μῖγμα τοῦτο ἐν ἁπλωτοῖς ἀγγείοις τιθέμενον φέρεται ἐπὶ ἀτμολούτρου καὶ θερμαίνεται, ἀνακινούμενον διαρκῶς, ἕως οὗ δι' ἐξατμίσεως ὑπολειφθῇ τὸ $\frac{1}{5}$ τοῦ ἀρχικοῦ ὄγκου. Τοῦτο κλειόμενον καλῶς ἐντὸς κυλινδρικῶν ἐκ λευκοσιδήρου ἀγγείων πέμπεται εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὸ γάλα τοῦτο χρησιμεύει οὐχὶ μόνον ἐν ταξειδίοις διὰ πλοίων ἢ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ καὶ ἐν βρεφοκομείοις, ἐν οἷς διὰ διαφόρους αἰτίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ πρόσφατον γάλα, καὶ ἐν οἰκογενείαις, αἵτινες πάλιν διὰ διαφόρους αἰτίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προμηθευθῶσι τοιοῦτον. Ἐπιτυχεστάτην χρῆσιν αὐτοῦ εἴδομεν ἐν Γερμανίᾳ, ἰδίᾳ ἐν Βιέννῃ ἐν τῷ νοσοκομείῳ «τῆς Ἁγίας Ἄννης» τῶν παίδων, εἰς ποσὸν ἑκάστοτε ἑνὸς μικροῦ πλήρους κοχλιαρίου εἰς 100 γραμμάρια ὕδατος θερμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ὡς ἐξωδίκως ἐπληροφορήθημεν, ἐγένετο χρῆσις τοιούτου, ἀλλ' ἐπήρχοντο ἐξ αὐτῆς διάφορα ἐνοχλήματα ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι κατάλληλος χρῆσις αὐτοῦ συγκειμένη εἰς δόσεις μικρὰς, ἡμίσεος δηλ. μικροῦ κοχλιαρίου εἰς 75,0 θερμοῦ ὕδατος, μεθ' ἑνὸς μικροῦ κοχλιαρίου ἐλαφρᾶς διαλύσεως ἀνθρακικῆς ἀσβέστου, καὶ ἐνταῦθα δὲν θέλει εἶσθαι βλαβερὰ εἰς τὰς περιστάσεις ἐκείνας, καθ' ἃς οὔτε γυναικεῖον γάλα καλὸν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, οὔτε ἄλλου γάλακτος καλοῦ δυνάμεθα νὰ εὐποροῦμεν.

Ἕτερον τεχνητὸν γάλα εἶναι τὸ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Coulier παρασκευαζόμενον καὶ τὸ ὁποῖον συνιστάμενον ἐπὶ 1000 μερῶν ἐκ γάλακτος βοὸς 634,0, ἀνθογάλακτος 13,0, γάλ. ζακχάρου κρυσταλλικοῦ 15,0, φωσφορικῆς ἀσβέστου 1,5 καὶ ὕδατος 336,5, πλησιάζει πρὸς τὸ γυναικεῖον γάλα· ἀλλ' ἕνεκα τῶν δυσκολιῶν ὅσας παρέχει πρὸς παρασκευὴν, ἕνεκα τῆς ἀνάγκης τῆς ὑπάρξεως προσφάτου γάλακτος ὁποίου εἰς πολυειδεῖς περιστάσεις ἀποροῦμεν, ἕνεκα τῆς βλαβερᾶς αὐτοῦ ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος τοῦ νεογνοῦ ὡς πολλάκις παρετηρήθη, ἡ χρῆσις τοῦ τεχνητοῦ τούτου γάλακτος δὲν εὗρε πρακτικὴν ἐφαρμογὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ, ὃν δι' αὐτοῦ πρὸς ἐντελῆ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διατροφὴν λεπτοφυοῦς ὀργανισμοῦ προτιθέμεθα.

Ἐν ἀχρηστίᾳ τέλος κατήντησε καὶ τὸ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Liebig παρασκευαζόμενον τεχνητὸν γάλα.[1]

Ἰσοκράτης ἔφη δύο καιροὺς ποιοῦ τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιωπῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

1. Περὶ γάλακτος, ὑπὸ Ι. Χ. Βάμβα, ἰατροῦ.

ΑΘΗΝΗΣΙ.—ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 4.